

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIUS

SPRENDIMAS DĖL LEIDINIO „MANO DRUSKININKAI“ LEIDYBOS

2013 m. gruodžio 3 d. Nr. SPR-141
Vilnius

Š. m. vasario 28 d. žurnalistų etikos inspektorius gavo pareiškėjų Druskininkų krašto savaitraščio „Druskonis“ redaktoriaus Eugenijaus Rutkausko ir savaitraščio „Druskininkų naujienos“ redaktoriaus Romo Sadausko (toliau – Pareiškėjai) skundą dėl leidinio „Mano Druskininkai“. Įvertinęs jame nurodytas aplinkybes bei prašymo turinį, žurnalistų etikos inspektorius 2013-04-02 nusprendė gautą medžiagą perduoti dviejų institucijų tyrimui: 1) Konkurencijos tarybai – dėl galimo sąžiningos konkurencijos laisvės pažeidimo; 2) Kultūros ministerijai – dėl galimo Visuomenės informavimo įstatymo 24 straipsnio 2 dalies pažeidimo.

Pareiškėjai 2013-04-18 žurnalistų etikos inspektoriui pateikė patikslintą skundą dėl galimo Visuomenės informavimo įstatymo 22 straipsnio 6 dalies (numatančios, jog valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos (išskyrus mokslo ir mokymo įstaigas), bankai, politinės partijos negali būti viešosios informacijos rengėjais ir (ar) jų dalyviais, bet gali leisti neperiodinius informacinio pobūdžio leidinius, turėti informacinės visuomenės informavimo priemonės, skirtas visuomenei informuoti apie savo veiklą, jeigu įstatymų nenustatyta kitaip) pažeidimo, 2013-05-13 jį papildė dėl galimo Visuomenės informavimo įstatymo 22 straipsnio 8 dalies 1 punkto (numatančio, kad viešosios informacijos rengėjai skleidami informaciją visuomenei, neturi iškraipyti teisingos, nešališkos informacijos bei nuomonių ir panaudoti tai savanaudiškiems tikslams; viešoji informacija yra nesuderinama su žurnalistinėmis kampanijomis, rengiamomis pagal išankstinius nusistatymus ar tenkinant grupinius, politinius interesus) pažeidimo.

Dėl galimo Visuomenės informavimo įstatymo 22 straipsnio 6 dalies pažeidimo Pareiškėjai nurodė, kad Druskininkų savivaldybė, prisidengdama jai pavaldžia įstaiga – Druskininkų švietimo centru, biudžeto lėšomis leidžia ir nemokamai platina periodinį leidinį „Mano Druskininkai“, kurio tiražas yra gerokai didesnis už abiejų nepriklausomų Druskininkų laikraščių tiražus („Mano Druskininkai“ – 8400 egz., „Druskonis“ – 5000 egz., „Druskininkų naujienos“ – 1450 egz.). Leidiniui „Mano Druskininkai“ Druskininkų švietimo centre buvo įsteigti keturi etatai, kurie išlaikomi Druskininkų savivaldybės, pastarosios sprendimu šis leidinys spausdina ir nemokamą reklamą. Pasak Pareiškėjų, Druskininkų savivaldybė informaciją, susijusią su jos veikla, anksčiau spausdindavo nepriklausomuose laikraščiuose. Kadangi savivaldybės vadovai nuolat reikšdavo nepasitenkinimą publikacijomis apie kritikuojamą valdžios veiklą, mero R. Malinausko iniciatyva 2011 m. nuspręsta leisti leidinį „Mano Druskininkai“, oficialiu leidėju paskelbus savivaldybės biudžetinę įstaigą Druskininkų švietimo centrą, kurio pagrindinė funkcija yra rūpintis suaugusiųjų mokymu ir kvalifikacijos kėlimu. Nuo 2013-01-01 „Mano Druskininkai“ leidžiamas kartą per savaitę – ketvirtadieniais. Jo išlaidos itin didelės: 1) spalvotas leidinys spausdinamas ant blizgaus kreidinio popieriaus – vieno numerio spausdinimo kaina siekia apie 4000 litų; 2) į pašto dėžutes išnešioja privati spaudos platinimo tarnyba UAB „Drusvilma“ (1 egz. išnešiojimas – 0,16 Lt., tiražas – 8400 egz., vieno numerio išplatinimas – 1344 Lt.). Anot Pareiškėjų, sudejus spausdinimo, platinimo, keturių darbuotojų darbo užmokestį, Druskininkų savivaldybės nemokamai platinimo leidinio „Mano Druskininkai“ leidyba Druskininkų biudžetui per mėnesį atsieina apie 50000 litų. Pagal asmeninį mero R. Malinausko reikalavimą – susitarimą su miesto autobusų parką valdančia

UAB „Kautra“, leidinys nuo 2012 m. spalio mėnesio nemokamai platinamas miesto autobusuose. Į Druskininkų savivaldybės kaimiškas vietas leidinį išvežioja Druskininkų švietimo centrai priklausantys geltonieji autobusiukai.

Pareiškėjai taip pat nurodė, kad didelį dalį leidinio „Mano Druskininkai“ turinio parengia dvi Druskininkų savivaldybės viešųjų ryšių specialistės, kurių pavardės figūruoja po didžiąja dauguma publikacijų. Viešųjų pirkimų tarnybos duomenų bazėje paskelbta viešojo pirkimo procedūrų ataskaita, kuri akivaizdžiai patvirtina, jog įgaliota organizacija, perkant paslaugą – leidinio „Mano Druskininkai“ spausdinimo paslaugas, yra Druskininkų savivaldybės administracija. Sutartis su spaustuve „Titnagas“ dėl leidinio „Mano Druskininkai“ spausdinimo paslaugų sudaryta dvejimėms metams (nuo 2013-02-20 iki 2015-04-20).

Pasak Pareiškėjų, leidinio „Mano Druskininkai“ formatas didžiąja dalimi yra nukopijuotas nuo Druskininkų savaitraščio „Druskonis“ – tapačios informacijos pateikimo vietos, nuorodos, nuplagijuoti pranešimai apie tam tikrus įvykius, publikuojami gyvendinimo būdo publikacijos, spausdinama televizijos programa. Siekiant finansiškai sužlugdyti nepriklausomus Druskininkų laikraščius, gyventojų ir biudžetinių įstaigų skelbimai, užuojautos spausdinamos nemokamai, o verslo klientams taikomi labai maži reklamos įkainiai. Pareiškėjai taip pat nurodė, kad savivaldybės tarnautojai į vietos žurnalistų klausimus nebeatsakinėja, o savivaldybės viešųjų ryšių specialistės į žurnalistų užduotus klausimus specialiai atsako tik po kokių 5 dienų, formaliai remdamosi įstatymu, o žurnalistus dominančią temą aprašo ir išspausdina gerokai anksčiau savivaldybės leidinyje „Mano Druskininkai“.

Pareiškėjų teigimu, kilus skandalui dėl vietos biudžeto lėšų neteisėto panaudojimo, įsikišus Druskininkų savivaldybės tarybos opozicijai, Druskininkų savivaldybė skleidžia poziciją, kad leidinio „Mano Druskininkai“ leidimą remia UAB „Druskininkų vandentiekis“, valdanti Druskininkų vandens parką, ir kurios 100 proc. akcijų priklauso Druskininkų savivaldybei.

Dėl galimo Visuomenės informavimo įstatymo 22 straipsnio 8 dalies 1 punkto pažeidimo Pareiškėjai nurodė, kad leidinyje „Mano Druskininkai“ spausdinama išskirtinai vienos partijos narius liaupsinančios publikacijos, šį savivaldybės leidinį panaudojant savanaudiškiems tikslams, kai už biudžeto pinigus tenkinami politiniai grupiniai interesai. Pasak Pareiškėjų, leidinyje „Mano Druskininkai“ spausdinama išvien Druskininkų savivaldybės valdžioje esančių socialdemokratų politinė reklama, platūs – giriamieji interviu su vietiniais socialdemokratais, savivaldybės tarybos nariais („Gydytojos reanimatologės širdį gaivina bendravimas ir šeima“ (2013-01-24, Nr. 14), „Iššūkiai tik padeda tobulėti“, – įsitikinusi Vida Krisiuvienė“ (2013-04-25, Nr. 27), šmeižiami politiniai oponentai „Galimai neblaivus tarybos narys K. Kaklys sukėlė avarinę situaciją“ (2013-04-25, Nr. 27).

Pareiškėjai nurodė, kad publikacijoje „Vasaros sezoną Druskininkai pasitinka, atidarydami naujus objektus“ (2013-05-09, Nr. 29) užsipuolamas vienas iš konservatorių partijos narių, kuris išdėstė savo, kaip piliečio, Druskininkų gyventojų, nuomonę laikraštyje „Druskonis“. Druskininkų valdžia pagiežingai atsikirtinėja dėl publikacijoje visai kitame laikraštyje. Publikacijoje „Vasaros sezoną Druskininkai pasitinka, atidarydami naujus objektus“ R. Malinauskas teigia: „Konservatorių parašytų straipsnių neskaitau, tačiau informaciją galėčiau pakomentuoti. Nestebina šie jūsų klausime išdėstyti paistalai, žinant, kokios partijos atstovas kalba“, „Konservatorių sugebėjimų, tvarkant Druskininkus, padarinius visi pajutome, kai jiems valdant iki 2000-ųjų, miestas buvo nuvarytas į visišką bankrotą ir pelnė mirusio kurorto pavadinimą. Partijos, kuriai tuo metu atstovavę valdantieji privedė Druskininkus iki bankrotinės situacijos, atstovai dabar siekia bet kokios priemonėmis juodinti savivaldybę ir menkinti atliktus ir vykdomus darbus. Artėjant savivaldos rinkimams, daugėja Druskininkų „gelbėtojų“, todėl raginu druskininkiečius pabandyti įsigilinti, atidžiau pasverti situaciją“. Kitoje tos pačios dienos publikacijoje „Politikas turi jausti atsakomybę už tai, ką kalba“ (2013-05-09, Nr. 29) Druskininkų valdžios politinė propaganda liejasi toliau: „Suaktyvėję konservatorių ir dešiniųjų partijų atstovų bandymai prieš artėjančius savivaldos rinkimus bet kokius priemonėmis menkinti dabartinių Druskininkų savivaldybės vadovų ir darbuotojų pastangas, skiriamas kurorto labui, matomai ir kai kuriuose vietos laikraščiuose“. Druskininkų savivaldybės administracijos Investicijų ir turto valdymo skyriaus vedėjas A. Svirskas

šioje publikacijos leidžia sau viešai pareikšti, ar nevertėtų tokia persona (konservatorių partijai priklausančiu druskininkiečiu ekonomistu, kurio publikacija buvo spausdinta laikraštyje „Druskonis“) susidomėti atitinkamoms tarnyboms).

Pareiškėjai taip pat nurodė, kad Druskininkų valdžią nepriklausomoje vietos žiniasklaidoje nebijančių kritikuoti politikų ir eilinių druskininkiečių atžvilgiu ciniška pagieža liejasi kiekviename savivaldybės leidinio „Mano Druskininkai“ numeryje. Pavyzdžiui, publikacijoje „Opozicija prabunda tik tarybos posėdyje“ (2013-01-31, Nr. 15) meras R. Malinauskas šaiposi: „Net ir patarlė yra tokia: tušti puodai – garsiai skamba“. Kaip tik taip šią kadenciją ir elgiasi keli mūsų opozicijos nariai: užsiiminėja populizmu, negali pasigirti nei vienu apčiuopiamu darbu, net ir normalių pasiūlymų nėra pateikę. <...>. Net neabejoju, kad gyventojai patys atsirinks, kas mūsų mieste dirba, o kas tiesiog plurpia“.

Pareiškėjai prašo reikalauti viešosios informacijos rengėją ir skleidėją Druskininkų savivaldybę, kaip savivaldybės biudžetinės įstaigos „Druskininkų švietimo centras“ steigėją, pašalinti visuomenės informavimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus ir nedelsiant nutraukti periodinio informacijos pobūdžio savaitraščio „Mano Druskininkai“ leidimą.

Nagrinėdamas Pareiškėjų skundą žurnalistų etikos inspektorius kreipėsi į Druskininkų savivaldybę ir Druskininkų švietimo centrą, prašydamas pateikti paaiškinimus dėl tiriamos situacijos.

Druskininkų savivaldybės administracijos direktorius (toliau – Administracijos direktorius) pateiktuose paaiškinimuose nurodė, kad informacinį leidinį „Mano Druskininkai“ teisėtai leidžia mokymo įstaiga – Druskininkų švietimo centras, vadovaudamasis teisės aktais. Administracijos direktorius nurodė, kad Švietimo įstatymo 2 straipsnio 26 dalyje numatyta, jog švietimo įstaiga – mokykla arba švietimo pagalbos įstaiga, to paties straipsnio 10 dalyje apibrėžta, jog mokykla – tai juridinis asmuo, valstybės narės juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinys, įsteigtas Lietuvos Respublikoje teisės aktų nustatyta tvarka, kurio pagrindinė veikla yra formalusis arba (ir) neformalusis švietimas, o 28 dalyje nurodyta, jog švietimo pagalbos įstaiga – įstaiga, kurios pagrindinė veikla – švietimo pagalbos teikimas. Pasak Administracijos direktorius, tiek mokyklos, tiek švietimo pagalbos įstaigos vienas iš tikslų yra ugdymas, t. y. dvasinių, intelektinių ir fizinių asmens galių auginimas bendraujant ir mokant. Druskininkų švietimo centro nuostatų 18 punkte numatyta, kad pagrindinė jo veiklos sritis yra švietimas (pradinis, pagrindinis ir vidurinis). Dėl išdėstytų argumentų, Administracijos direktoriaus nuomone, Druskininkų švietimo centras priskirtinas prie mokymo įstaigų.

Švietimo įstatymo 43 straipsnio 10 dalies 6 punktas nustato, jog mokykla gali verstis jos įstatuose leista ūkine komercine veikla, jeigu tai neprieštarauja įstatymams. Administracijos direktoriaus nuomone, tai reiškia, kad Švietimo įstatymas mokymo įstaigai leidžia vykdyti periodinių leidinių leidybą.

Administracijos direktorius pažymėjo, jog Visuomenės informavimo įstatymo 22 straipsnio 6 dalyje numatyta, kad mokslo ir mokymo įstaigoms nėra draudžiama būti viešosios informacijos rengėjomis („Valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos (išskyrus mokslo ir mokymo įstaigas), bankai, politinės partijos negali būti viešosios informacijos rengėjais ir (ar) jų dalyviais, bet gali leisti neperiodinius informacinio pobūdžio leidinius, turėti informacinės visuomenės informavimo priemones, skirtas visuomenei informuoti apie savo veiklą, jeigu įstatymų nenustatyta kitaip“). Taip pat pabrėžė, jog Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka 2011 m. gruodžio mėn. Druskininkų švietimo centro leidiniui „Mano Druskininkai“ išdavė Tarptautinio standartinio serialinio leidinio numerio (ISSN) suteikimo pažymėjimą, patvirtinantį, kad mokymo įstaiga turi teisę leisti minėtą leidinį.

Administracijos direktorius taip pat nurodė, kad Lietuvos Respublikos įstatymų ir teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo įstatymo 12 straipsnio 1 dalis nustato, kad savivaldybių atstovaujamųjų ir vykdomųjų institucijų priimti norminiai teisės aktai įsigalioja kitą dieną po jų paskelbimo vietinėje spaudoje arba kitą dieną po oficialaus informacinio pranešimo vietinėje spaudoje ir viso norminio teisės akto paskelbimo atitinkamos savivaldybės interneto tinklalapyje, jeigu pačiuose aktuose nenumatyta vėlesnė jų įsigaliojimo data. 2013 m. oficialūs informaciniai pranešimai apie

Druskininkų savivaldybės institucijų priimtus norminius teisės aktus yra skelbiami vietiniame leidinyje „Mano Druskininkai“, o norminiai teisės aktai visa apimtimi skelbiami Druskininkų savivaldybės interneto svetainėje.

Administracijos direktorius pažymėjo, kad atsižvelgiant į tai, jog leidinys „Mano Druskininkai“ daugiau nei 90 proc. tiražo periodiškai platinamas Druskininkų savivaldybės teritorijoje ir atitinka vietinės spaudos apibrėžimą, siekdamas gerinti visuomenės informavimą ir švietimą apie savivaldybėje priimamus sprendimus, taip įtraukiant visuomenę į aktyvų dalyvavimą savivaldybės veikloje, bei atsižvelgdamas į tai, kad nemokamai platinamas leidinys leis plačiau supažindinti Druskininkų savivaldybės gyventojus susavivaldybės priimamais sprendimais, Druskininkų švietimo centras 2012-12-28 raštu Nr. SR-271 „Dėl informacijos talpinimo leidinyje „Mano Druskininkai“ pateikė siūlymą, kuriame nurodė, kad Druskininkų švietimo centras siūlo Druskininkų savivaldybės administracijai nemokamai spausdinti jos parengtą informaciją. Pasak Administracijos direktoriaus, kita informacija leidinyje spausdinama pasinaudojant viešai prieinama informacija. Druskininkų savivaldybės administracija yra parašiusi raštišką sutikimą dėl tokios informacijos paėmimo iš savivaldybės interneto svetainės.

Druskininkų švietimo centras pateiktuose paaiškinimuose nurodė, kad jis, leisdamas leidinį „Mano Druskininkai“, vykdo vieną iš centro nuostatose numatytų veiklų – laikraščių leidybą ir tai jis daro teisėtai. Dėl Druskininkų savivaldybės parengtos informacijos talpinimo leidinyje „Mano Druskininkai“ Druskininkų švietimo centras pateikė tapačius argumentus kaip ir Administracijos direktorius. Papildomai nurodė, kad 2012 m., kai leidinys nebuvo periodinis, jo leidybai ir su juo susijusioms išlaidoms buvo naudojamos Druskininkų švietimo centro biudžeto lėšos, o nuo 2013 m. finansavimas vykdomas UAB „Druskininkų sveikatinimo ir poilsio centras AQUA“ paramos lėšomis pagal 2013-02-23 pasirašytą paramos sutartį Nr. GPS-15.

Taip pat pažymėtina, kad 2013-10-14 raštu į žurnalistų etikos inspektorių kreipėsi Druskininkų savivaldybės tarybos nariai Juozas Šarkus, Donatas Mizaras, Karolis Kaklys ir Juozas Kudarauskas (toliau – Opozicijos nariai), pateikdami savo poziciją dėl inspektoriaus atliekamo tyrimo. Opozicijos narių teigimu, jie nori pareikšti savo susirūpinimą Druskininkuose kilusia grėsme laisvam žodžiui, Druskininkų savivaldybei siekiant finansiškai sužlugdyti nepriklausomą Druskininkų spaudą dėl kritinių straipsnių vietos valdžios atžvilgiu.

Opozicijos narių nuomone, Druskininkų savivaldybės vadovų iniciatyva, galimai pažeidžiant įstatymus, prisidengiant sau pavaldžia biudžetine įstaiga Druskininkų švietimo centru, biudžeto ir savivaldybei priklausančių įmonių lėšomis leidžiamas ir nemokamai platinamas (išnešiojant į Druskininkų savivaldybės gyventojų pašto dėžutes, išvežiojant po kaimiškas teritorijas, dalijant Druskininkų prekybos centruose) didžiulio tiražo – 8500 egzempliorių informacinis-reklaminis savaitraštis „Mano Druskininkai“, kuriame nemokamai spausdinami skelbimai ir pusvelčiui – komercinė reklama, tuo kryptingai siekiant, kad Druskininkuose neliktų laisvos ir nepriklausomos spaudos. Savivaldybės nemokamai platinamas leidinys „Mano Druskininkai“ leidžiamas tokiu pačiu periodiškumu, kaip ir abu nepriklausomi Druskininkų laikraščiai „Druskonis“ ir „Druskininkų naujienos“ – t. y. kartą per savaitę, ir platinamas beveik dvigubai didesniu tiražu, nei abu Druskininkų nepriklausomi savaitraščiai „Druskonis“ ir „Druskininkų naujienos“ kartu sudėjus. Druskininkų savivaldybės laikraščio „Mano Druskininkai“, apsimetinėjančio Švietimo įstaigos leidiniu, turinys akivaizdžiai parodo, kad šis organas leidžiamas pažeidžiant Visuomenės informavimo įstatymą, griežtai draudžiantį savivaldybėms ir jų įstaigoms turėti ir leisti savo žiniasklaidos priemones. Druskininkų savivaldybės leidinys „Mano Druskininkai“ tarnauja Druskininkų valdžioje esančių socialdemokratų savireklamai ir jos kritikų niekinimui. Nesustabdžius šio proceso, toks „užkrečiamas pavyzdys“ neabejotinai išplis po kitas Lietuvos savivaldybes. Druskininkų savivaldybė kurorto mero R. Malinausko iniciatyva leidžia ir nemokamai gyventojams išnešioja savaitraštį „Mano Druskininkai“, tuo siekdama finansiškai sužlugdyti du nepriklausomus Druskininkų savaitraščius „Druskonis“ ir „Druskininkų naujienos“, kurie spausdina argumentuotus kritinius straipsnius apie vietos valdžios darbą. Druskininkų savivaldybės leidžiamame leidinyje „Mano Druskininkai“ Druskininkų savivaldybės administracijos viešųjų ryšių specialistės, publikuodamos jų paruoštus straipsnius, interviu su

Druskininkų valdžia, pagiežingai kritikuoja vietos valdžios oponentus – savivaldybės tarybos opozicijos narius, taip pat kitus druskininkiečius, savaitraščiuose „Druskonis“ ir „Druskininkų naujienos“ reiškiančius savo kritinę nuomonę apie savivaldybės vadovų bei savivaldybės administracijos veiklą.

Opozicijos narių teigimu, Visuomenės informavimo įstatymo 22 straipsnio 8 dalies 1 ir 2 punktuose išdėstyti visiems viešosios informacijos rengėjams keliami bendrieji reikalavimai, kurie numato, kad skleidžiami informaciją visuomenei, pastarieji neturi iškraipyti teisingos, nešališkos informacijos bei nuomonių ir panaudoti tai savanaudiškiems tikslams. Viešoji informacija yra nesuderinama su žurnalistinėmis kampanijomis, rengiamomis pagal išankstinius nusistatymus ar tenkinant grupinius, politinius interesus. Anot Opozicijos narių, kiekviename Druskininkų savivaldybės leidinio „Mano Druskininkai“ numeryje tenkinami tik vienos politinės partijos – Druskininkų valdžioje esančios socialdemokratų partijos politiniai interesai, kuriamas itin teigiamas Druskininkų mero Ričardo Malinausko įvaizdis (spausdinami nuolatiniai interviu su R. Malinausku, jo komandos nariais, kiekviename numeryje publikuojamos R. Malinausko ir jo bendražygių nuotraukos, cituojami merą garbinantys savivaldybės užsakymus atliekančių verslininkų pasisakymai ir t. t.), ciniškai tyčiojamosi iš Druskininkų valdžią kritikuojančių politikų bei Druskininkų bendruomenės narių.

Opozicijos nariai akcentavo, kad 2013-10-10 Lietuvos žurnalistų sąjungos Etikos komisija, išnagrinėjusi druskininkiečio Viliaus Semeškos skundą dėl neetiško Druskininkų savivaldybės administracijos viešųjų ryšių specialistės Ramunės Šeštokienės, prisistatinėjančios leidinio „Mano Druskininkai“ žurnalistė, elgesio, pripažino, jog Lietuvos žurnalistų sąjungos narė – korespondentė R. Šeštokienė – pažeidė Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso 25 straipsnį, imperatyviai nurodantį, kad, vykdydamas savo veiklą, žurnalistas neturi prisiimti jokių kitų išipareigojimų, išskyrus profesinius išipareigojimus viešosios informacijos rengėjui. Lietuvos žurnalistų sąjungos Etikos komisijai V. Semeška buvo nurodęs, kad vienais atvejais prisistatydama kaip žurnalistė, kitais – kaip savivaldybės darbuotoja, R. Šeštokienė pateikė tendencingus su V. Semeškos asmeniniu gyvenimu, jo praeitimi ir karjeros perspektyvomis susijusius klausimus, rinko jį kompromituojančią, jo garbę ir orumą žeminančią informaciją ir viešino ją Druskininkų savivaldybės tinklapyje bei leidinyje „Mano Druskininkai“. Savo sprendime Lietuvos žurnalistų sąjungos Etikos komisija akcentavo, kad: „Žurnalistas ir viešųjų ryšių specialistas vykdo skirtingas misijas: pirmasis tarnauja visai visuomenei, teikdamas objektyvią informaciją, antrasis formuoja visuomenės nuomonę, tarnauja partijai, savivaldybei ar kitai institucijai, reikšdamas jos interesus ir visuomet išlikdamas vienoje barikadų pusėje su darbdaviu. Mėginimas abejas funkcijas vykdyti vienu metu neišvengiamai sukelia interesų konfliktą. Būtent tai ir nutiko kolegei R. Šeštokienei, kurios bendradarbiavimas leidinyje „Mano Druskininkai“ iš esmės gali būti vertinamas kaip savivaldybės administracijoje atliekamų viešųjų ryšių specialistės funkcijų tąsa. Tokioje situacijoje nepažeisti profesinės etikos normų, išvengti konflikto yra neįmanoma.“

Pasak Opozicijos narių, įrodymų, jog Druskininkų valdžios iniciatyva įkurtas savivaldybės leidinys „Mano Druskininkai“ tarnauja tik vienai partinei grupei ir yra tapęs nemokama Druskininkų socialdemokratų propagandine mašina, apstu kiekviename šio leidinio numeryje:

2013-09-19 leidinyje Nr. 48 išspausdintoje publikacijoje „Sosnovskio barštis Druskininkuose – tik kai kurių opozicijos atstovų fantazija“, po kurio pasirašyta – „Druskininkų savivaldybės informacija“, t. y. nurodant, kad publikaciją Druskininkų savivaldybės vadovų nurodymu parašė savivaldybės administracijos viešųjų ryšių skyriaus specialistės, atvirai tyčiojamosi iš Opozicijos narių. Kaip rašoma šioje publikacijoje, „Keturi Druskininkų savivaldybės politinei opozicijai atstovaujantys tarybos nariai – Karolis Kaklys, Juozas Kudarauskas, Donatas Mizaras ir Juozas Šarkus – turėtų pripažinti, kad jiems nepavyko mėginimas sukurti skandalą Sosnovskio barščio tema <...>“. Iš tiesų opozicijai priklausantys tarybos nariai atliko savo pareigą – informavo kurorto savivaldybę apie Druskininkų savivaldybėje pastebėtus pavojingos sveikatai piktžolės plotus. Atvykę specialistai patvirtino, kad vienos teritorijose auga žolės, labai panašios į minėtą piktžolę, tačiau gausios Sosnovskio barščių plantacijos buvo aptiktos kitose Druskininkų savivaldybės teritorijose. Druskininkų savivaldybei savo propagandiniame leidinyje tokiu būdu

pagiežingai užsipuolus bendruomenės labai dirbančius tarybos narius, sąmoningai bandoma opozicijoje dirbančius politikus bendruomenei pateikti kaip „nekompetentingus“ žmones.

2013-09-12 leidinyje Nr. 47, Opozicijos narių nuomone, liejasi akivaizdi socialdemokratų politinė reklama, Druskininkų mero R. Malinausko „itin teigiamo“ įvaizdžio formavimas. Po to, kai šalies žiniasklaida ir Druskininkų spauda aprašė skandalingus faktus apie mero R. Malinausko privačiame sklype Druskininkų senamiestyje atsidūrusius 25 arus valstybinės žemės, apie tai, kaip mero tėvas Viliumas Malinauskas šių metų pavasarį keistomis aplinkybėmis įsiteisino sklypą, kuriame jis įsikūrė prieš 20 metų, Druskininkų meras į šią viešą kritiką reagavo tūžminga isterija. Savivaldybės leidinyje „Mano Druskininkai“ išspausdintame interviu su Druskininkų meru „R. Malinauskas: Galite pilti purvą ant manęs, bet miesto, čia gyvenančių žmonių ir ypatingai savo šeimos žeminti neleisiu“ Druskininkų meras R. Malinauskas leidžia sau žeminti žiniasklaidą, politikus, aiškindamas: „Stebiuosi, kad šiam melui eskaluoti yra metamos tokios pajėgos ir lėšos – prisidengiant keturiais vietos politikėliais, bandoma kovoti su Druskininkais valstybiniu lygmeniu <...>. Nes prieš dešimt metų, kada Druskininkai, konservatorių nuvaryti į bedugnę, tikra ta žodžio prasme merdėjo, jie niekam nebuvo įdomūs. Galbūt vienam ar kitam politikėliui norėtusi vietoje manęs mero kėdėje matyti kitą asmenį, o tam tikslui pasiekti ir yra pilamas purvas, bet noriu atsakingai pareikšti, kad aš nebijau atsakyti ir atsakysiu į visus bendruomenei kylančius klausimus. <...>. Aš labai tikiuosi, kad druskininkiečiai atsirinks, kas yra kas, kas už ko slypi ir kas kam tarnauja, įskaitant ir vietinę žiniasklaidą, kai kuriuos verslininkus ir politikus. Po pusantrų metų, kai vėl stosime prieš vietinių žmonių teismą savivaldos rinkimuose, gyventojai patys galės įvertinti, kas per šiuos metus dirbo, kas ką pasiekė, o kas tik šmeižė ir menkino kitus“.

2013-09-05 leidinyje Nr. 46 nemokamą savireklamą sau ir savo partijai darosi socialdemokratė, savivaldybės tarybos narė Inga Šinkonienė. Publikacijoje „Kodėl Druskininkams reikia lynų keltuvo?“, atidavusi pagiriamąją duoklę Druskininkų „gelbėjimo komandai“ – Druskininkų savivaldybės administracijai, socialdemokratė dėsto: „Kaip greitai kai kas pamiršo laiką, kai Druskininkai merdėjo. Gal todėl, kad prie gerų dalykų greitai priprantama? Nereikėtų menkinti Druskininkų labai dirbančių savivaldybės ir visų kitų institucijų, įstaigų žmonių pastangų, savo sėjama is viešoje erdvėje įtarinėjimais, mano nuomone, kenkiant miesto, o tai reiškia, ir mūsų visų interesams“ ir pan. Opozicijos narių teigimu, nesiskaitant su viešąja nuomone, nesutampančia su save neklystančiu laikančio socialdemokrato R. Malinausko nuomone, nemokamame propagandiniame savivaldybės leidinyje „Mano Druskininkai“ formuojama nuostata, kad Druskininkų labai dirba tik socialdemokratai, o faktais ir įrodymais paremta kritika, liečianti R. Malinausko asmenį, apibūdinama kaip kenkimas viso miesto, visų Druskininkų interesams. Savivaldybės leidinyje „Mano Druskininkai“ nuolat socialdemokratų peršamas palyginimas „R. Malinauskas lygu Druskininkai“, kad jo asmens kritika yra ne jo, bet visų Druskininkų kritika, buvo ne kartą kritikuotas nepriklausomoje žiniasklaidoje, įvardijant tokią ideologinę propagandą kaip žalingą poveikį bendruomenės savimonei.

2013-08-22 leidinio „Mano Druskininkai“ numeryje Nr. 44 Druskininkų savivaldybės administracijos viešųjų ryšių skyriaus specialistės Ramunės Šeštokienės pasirašytoje publikacijoje „Tarybos posėdyje kai kurie opozicijos atstovai vėl „dirbo“ vietos žiniasklaidai“ liejasi panieka tarybos narių, neįtinkančių Druskininkų socialdemokratams savo kritine nuomone, adresu: „Kai kurie Druskininkų savivaldybės tarybos opozicijos politikai ir toliau bet kokia kaina siekia jiems itin palankios vietinės žiniasklaidos dėmesio, arogantiškai elgdami per savivaldybės tarybos posėdžius, klausinėdami apie pristatomus sprendimus taip, lyg būtų iškritę iš dangaus ir nebūtų girdėję informacijos, jiems pateiktos per komitetų posėdžius, svarstant įvairius tarybos sprendimų projektus. Kai kurie savivaldybės tarybos opozicijos nariai galimai taip elgiasi todėl, kad žurnalistų, stebinčių tarybos posėdžius, dėmesys yra vienintelė galimybė pademonstruoti bendruomenei atitinkamą savo raišką. Deja, kartu taip kai kurie opozicijos nariai parodo ir tai, kad sunkokai susigau do miesto reikaluose. Dėl tokio jų elgesio kyla abejonių: ar tai negebėjimas įsigilinti į Druskininkų savivaldybės gyventojams svarbius klausimus, ar politikavimas ir galimai sąmoningas kenkimas Druskininkų plėtrai, konfliktinių situacijų kūrimas, taip neva atstovaujant rinkėjams?“.

2013-08-15 leidinio „Mano Druskininkai“ numeryje Nr. 43 Druskininkų savivaldybės vadovų mundurą gina ir savo asmenį biudžeto pinigais nemokamai propaguoja savivaldybės tarybos narys Tomas Staskevičius. Publikacijoje „Teisingai supraskime daugiabučių namų atnaujinimo naudą“ jis užsipuola aktyviai kurorto bendruomenės gyvenime besireiškiantį druskininkietį ekonomistą Vilių Semešką, kurio publikacijos dažnai spausdinamos nepriklausomuose Druskininkų laikraščiuose „Druskonis“ ir „Druskininkų naujienos“. Minėtoje publikacijoje tarybos narys T. Staskevičius sarkastiškai tyčiojasi iš savo nuomonę vietos žiniasklaidoje reiškiančio druskininkiečio: „<...> Tik tokia statistika kažkodėl nelabai patinka naujam rašinių įvairiomis temomis autoriui, save vadinančiam ekonomistu Viliui Semeškai. Manau, kad norisi šiam žmogui būti miesto patriotu, bet nelabai suprantami jo samprotavimai, visiškai priešiški mūsų miesto tvarkymo ir puoselėjimo vizijai“. Šiame savivaldybės leidinio „Mano Druskininkai“ numeryje Viliui Semeškai kliuvo ir nuo savivaldybės administracijos viešųjų ryšių skyriaus specialistės Ramunės Šeštokienės. Publikacijoje „Myliu Druskininkus“ valdininkė, kurios funkcijos – teikti informaciją apie savivaldybės veiklą, leidžia sau ciniškai tyčiotis iš bendruomenės nario: „Skaičiau dar, kaip V. Semeškai baisu buvo, sugrįžus po dvidešimties metų į Druskininkus, rasti čia, atseit, kažkokią diktatūrą. <...>. Neramu, ar tokie ekonomistai, davus jiems valią, vieną gražią dieną „neužlenks“ Druskininkų? Ir sėdėsime tada vėl tamsoje, nedarbo šmėklos draugijoje. Beliks vieniems kitus tik užjausti“. Dėl šio šmeižikiško, garbę ir orumą žeminančio R. Šeštokienės straipsnio V. Semeška yra kreipęsis ir į Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos komisiją.

2013-07-18 savivaldybės leidinyje Nr. 39 išspausdinta Druskininkų savivaldybės viešųjų ryšių skyriaus specialistės Ramunės Šeštokienės publikacija „Tarp meno ir turto „paėmimo“ meno“ sulaukė didžiulio Druskininkų bendruomenės pasipiktinimo. Šioje publikacijoje užsipultas Druskininkų merą R. Malinauską nebijantis viešumoje kritikuoti žinomas kurorto menininkas, skulptorius Gintaras Žilys. R. Šeštokienė, pasitelkusi specialiai šiam tikslui savivaldybės juristų išraustus kone trijų dešimčių senumo dokumentus, šioje publikacijoje ciniškai tyčiojasi iš garbaus amžiaus, visų druskininkiečių gerbiamo ir vertinamo erudito: „Dažnai savo kritinę nuomonę Druskininkų klausimu reiškia druskininkietis Gintaras Žilys <...>. Inžinierius-statybininkas G. Žilys ne kartą yra viešai gėdijęs meriją ir dėl kitokių įvairių, esą ne itin tinkamų meninių sprendimų. Gal ir galima būtų sutikti su G. Žilio pamastymais, kad menas yra tai, kas sukurta žmogaus, turinčio Dievo dovaną kurti. Bet kaip, žmogau, susigaudyti, ar tikrai turi šią dovaną?“. Bandymas susidoroti su R. Malinausko darbų kritikais, renkant apie juos kompromituojančią informaciją, asmeninius faktus, buvo plačiai nušviestas viešojoje erdvėje: ne vienas Druskininkų autoritetas vietinėje spaudoje griežtai ir principingai pasisakė dėl G. Žilio, taip pat kitų druskininkiečių, neturinčių nieko bendra su politika, puolimo savivaldybės leidinyje „Mano Druskininkai“.

2013-07-11 leidinio „Mano Druskininkai“ numeryje Nr. 38 Druskininkų savivaldybės viešųjų ryšių skyriaus specialistės Ramunės Šeštokienės publikacijoje „Liberalcentristas tarybos narys K. Kaklys aiškinsis savivaldybės etikos komisijai“ pagiežingos kritikos dozė skiriama savivaldybės tarybos opozicijai priklausančiam tarybos nariui Karoliui Kakliui. Manipuliuodama faktine informacija ir ištraukdama iš konteksto jai naudingas abejones, R. Šeštokienė doroja Druskininkų savivaldybės vadovus drįstanti kritikuoti politiką: „Belioka svarstyti, jei kraujospūdis iš nosies buvęs toks stiprus, kodėl vyrui (vaikui) niekas iš artimųjų nepatarė kreiptis į medikus anksčiau?“.

2013-07-04 leidinio „Mano Druskininkai“ numeryje Nr. 37, pasak Opozicijos narių, toliau liejasi socialdemokrato, Druskininkų mero R. Malinausko nemokama savigyra. Druskininkų savivaldybės administracijos viešųjų ryšių skyriaus vyr. specialistės Agnės Petrauskaitės parengtame interviu su meru R. Malinausku „Šuo loja, o karavanas eina“ kurorto vadovas, kalbėdamas apie savivaldybės taryboje dirbančią opoziciją, tiesiog siautėja: „Visa tai – jų išgalvota, sukurta ir suplanuota tam, kad kuo daugiau užpiltų purvo ant mano galvos ir tuo pačiu – ant visos savivaldybės. Kai kuriems dešiniųjų partijų veikėjams tai yra labai būdinga, ir tai yra jau laisvos Lietuvos dešimtmečiais nusistovėjusi tvarka – derk, šmeižk, kelk versijas visokias, pilk purvą ir tikėkis, galbūt kažkas prilips? <...>. Bet gaila, kad tokiais pasisakymais jis dergia ne tik mane, bet ir miestą, žmones, visus darbus, kuriuos nuveikėme kartu. Tikiu, kad Druskininkų žmonės dar iki

savivaldos rinkimų atsirinks, kas yra kas. <...>. Ir jeigu tokios šnekos yra tik įrankis apgauti Druskininkų žmones bei ateiti į valdžią ateinančių rinkimų metu, tokiu atveju dar bala nematė – nėra taip baisu dėl savo vaikų ateities, nes atėję į valdžią, jie permąstys ir tęs tai, kas šiandien yra daroma, o Druskininkai toliau klestės. Bet jeigu jie (opozicija) sako tai, ką galvoja, ir atėję į valdžią tai įgyvendins – va tada bus katastrofa. Nes po kelių metų mes po truputį grįšim atgal į 2000-uosius“.

2013-05-09 „Mano Druskininkai“ numeryje užsipuolamas Vilius Semeška, išdėstęs savo, kaip piliečio, Druskininkų gyventojų, nuomonę laikraštyje „Druskonis“. Druskininkų meras R. Malinauskas savigytos interviu „Vasaros sezoną Druskininkai pasitinka, atidarydami naujus objektus“ teigia: „<...> Konservatorių parašytų straipsnių neskaitau, tačiau informaciją galiu pakomentuoti. Nestebina šie jūsų klausime išdėstyti paistalai, žinant, kokios partijos atstovas kalba <...>. Konservatorių sugebėjimų, tvarkant Druskininkus, padarinius visi pajutome, kai jiems valdant iki 2000-ųjų, miestas buvo nuvarytas į visišką bankrotą ir pelnė mirusio kurorto pavadinimą. Partijos, kuriai tuo metu atstovavę valdantieji privedė Druskininkus iki bankrotinės situacijos, atstovai dabar siekia bet kokiomis priemonėmis juodinti savivaldybę ir menkinti atliktus ir vykdomus darbus. Artėjant savivaldos rinkimams, daugėja Druskininkų „gelbėtojų“, todėl raginu druskininkiečius pabandyti įsigilinti, atidžiau pasverti situaciją <...>“. Druskininkų valdžios politinė propaganda liejasi ir kitoje šio „Mano Druskininkai“ numerio publikacijoje „Politikas turėtų jausti atsakomybę už tai, ką kalba“: „Suaktyvėję konservatorių ir kitų dešiniųjų partijų atstovų bandymai prieš artėjančius savivaldos rinkimus bet kokiomis priemonėmis menkinti dabartinių Druskininkų savivaldybės vadovų ir darbuotojų pastangas, skiriamas kurorto labui, matomi ir kai kuriuose vietos laikraščiuose“. Savivaldybės administracijos investicijų ir turto valdymo skyriaus vedėjas Algis Svirskas šioje publikacijoje aiškina: „Ar nevertėtų tokia persona susidomėti atitinkamoms tarnyboms?“.

2013-01-31 leidinio „Mano Druskininkai“ numeryje „Opozicija prabunda tik tarybos posėdyje“ meras R. Malinauskas ciniškai šaiposi: „Net ir patarlė yra tokia: tušti puodai – garsiai skamba“. Kaip tik taip šią kadenciją ir elgiasi keli mūsų opozicijos nariai: užsiiminėja populizmu, negali pasigirti nei vienu apčiuopiamu darbu, net ir normalių pasiūlymų nėra pateikę“. <...>. Net neabejoju, kad gyventojai patys atsirinks, kas mūsų mieste dirba, o kas tiesiog pliurpia“.

Opozicijos nariai pažymėjo, kad leidinyje „Mano Druskininkai“ gausiai spausdinama ir Druskininkų savivaldybės valdžioje esančių socialdemokratų politinė reklama, platūs-giriamieji interviu su vietiniais socialdemokratais, savivaldybės tarybos nariais (2013-01-24 numerio interviu su socialdemokrata, tarybos nare Nadiežda Oleinik „Gydytojos reanimatologės širdį gaivina bendravimas ir šeima“, 2013-04-25 numerio interviu su socialdemokrata, tarybos nare Vida Krisiuviene „Iššūkiai tik padeda tobulėti“ ir pan.).

Opozicijos nariai, pritardami Pareiškėjų pateiktiems reikalavimams, prašo reikalauti viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų Druskininkų savivaldybę kaip savivaldybės biudžetinės įstaigos „Švietimo centro“ steigėją pašalinti visuomenės informavimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus ir nedelsiant nutraukti periodinio savaitraščio „Mano Druskininkai“ leidimą ar kreiptis į kompetentingas institucijas, kurios nedelsiant įpareigotų viešosios informacijos rengėją tai atlikti, kadangi Druskininkų valdžios iniciatyva įkurtas, biudžeto lėšomis leidžiamas ir nemokamai dalijamas savivaldybės leidinys „Mano Druskininkai“ savo turiniu nėra joks mokslo įstaigos leidinys Visuomenės informavimo įstatymo prasme, o grynai politinis propagandinis laikraštis, įkurtas Druskininkų valdžios iniciatyva jos vadovų savireklamai, tarnaujantis tik vienai partinei grupei ir yra tapęs nemokamu Druskininkų socialdemokratų propagandiniu įrankiu.

Išnagrinėjęs Pareiškėjų skundą, atlikęs tyrimą Visuomenės informavimo įstatymo nuostatų laikymosi požiūriu ir įvertinęs skundo tyrimo metu surinktą medžiagą, žurnalistų etikos inspektorius

nustatė:

Pareiškėjai kreipėsi dėl galimo Visuomenės informavimo įstatymo 22 straipsnio 6 dalies (numatančios, jog valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos (išskyrus mokslo ir mokymo

įstaigas), bankai, politinės partijos negali būti viešosios informacijos rengėjais ir (ar) jų dalyviais, bet gali leisti neperiodinius informacinio pobūdžio leidinius, turėti informacinės visuomenės informavimo priemonės, skirtas visuomenei informuoti apie savo veiklą, jeigu įstatymų nenustatyta kitaip) ir 22 straipsnio 8 dalies 1 punkto (numatančio, kad viešosios informacijos rengėjai skleidžiami informaciją visuomenei, neturi iškraipyti teisingos, nešališkos informacijos bei nuomonių ir panaudoti tai savanaudiškiems tikslams. Viešojoji informacija yra nesuderinama su žurnalistinėmis kampanijomis, rengiamomis pagal išankstinius nusistatymus ar tenkinant grupinius, politinius interesus) pažeidimo.

[vertinus Visuomenės informavimo įstatymo 22 straipsnio 6 dalies nuostatą, kurioje iš visu valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų tik mokslo ir mokymo įstaigoms numatyta galimybė būti viešosios informacijos rengėjais, vadovaujantis protingumo principu, akivaizdu, kad ši išimtis yra susijusi su mokslo ir mokymo įstaigų specifika (jų egzistavo pagrindų ir tikslu).

Mokslo ir studijų įstatyme nustatyta, kad mokslo ir studijų institucijos – tai juridiniai asmenys, kurių pagrindinė veikla – studijų vykdymas ir su studijomis susijusi veikla ir (arba) moksliniai tyrimai ir eksperimentinė (socialinė, kultūrinė) plėtra (4 straipsnio 14 dalis). Mokslo ir studijų institucijos yra dviejų grupių: aukštosios mokyklos ir mokslinių tyrimų institutai (5 straipsnis). Darytina išvada, kad mokslo institucijų egzistavimo pagrindas ir esminiai tikslai yra aukštojo išsilavinimo teikimas, mokslinių tyrimų atlikimas ir eksperimentinė (socialinė, kultūrinė) plėtra.

Švietimo įstatyme numatyta, kad švietimo įstaiga – mokykla arba švietimo pagalbos įstaiga (2 straipsnio 26 dalis), mokykla – juridinis asmuo, valstybės narės juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinys, įsteigtas Lietuvos Respublikoje teisės aktų nustatyta tvarka, kurio pagrindinė veikla yra formalusis arba (ir) neformalusis švietimas (2 straipsnio 10 dalis), švietimo pagalbos įstaiga – įstaiga, kurios pagrindinė veikla – švietimo pagalbos teikimas (2 straipsnio 28 dalis). Darytina išvada, kad švietimo įstaigų egzistavimo pagrindas ir esminis tikslas yra švietimas.

Švietimo įstatyme švietimas apibūdinamas kaip veikla, kuria siekiama suteikti asmeniui visaverčio savarankiško gyvenimo pagrindus ir padėti jam nuolat tobulinti savo gebėjimus. Švietimas apibrėžiamas kaip ugdymas ir išsilavinimo teikimas, savišvieta; taip pat mokinių, jų tėvų (globėjų, rūpintojų), švietimo įstaigų, mokytojų ir kitų švietimo teikėjų, švietimo pagalbos specialistų veiklą visuma (Švietimo įstatymo 2 straipsnio 25 punktas). Remiantis Švietimo įstatymo 6 straipsniu, *Lietuvos švietimo sistema apima*: 1) formalųjį švietimą (pradinį, pagrindinį, vidurinį ugdymą, formalųjį profesinį mokymą ir aukštojo mokslo studijas); 2) neformalųjį švietimą (ikimokyklinį, priešmokyklinį, kitą neformalųjį vaikų (taip pat formalųjį švietimą papildantį ugdymą) ir suaugusiųjų švietimą); 3) savišvietą; 4) švietimo pagalbą (profesinį orientavimą, švietimo informacinę, psichologinę, socialinę pedagoginę, specialiąją pedagoginę ir specialiąją pagalbą, sveikatos priežiūrą mokykloje, konsultacinę, mokytojų kvalifikacijos tobulinimo ir kitą pagalbą). Akcentuotina, kad tiek formalusis, tiek neformalusis švietimas yra švietimas pagal įvairias programas. Savišvieta yra savarankiškas mokymas, o švietimo pagalba yra mokiniams, jų tėvams (globėjams, rūpintojams), mokytojams ir švietimo teikėjams specialistų teikiama pagalba (Švietimo įstatymo 2 straipsnio 2, 17, 22 ir 27 dalys). Tai reiškia, kad ne bet kokia veikla laikytina švietimu.

Toliau bus pateiktos esminės tyrimo metu nustatytos aplinkybės ir jų vertinimas.

1. Leidinio „Mano Druskininkai“ periodiškumas, apimtis, tiražas, kaina, platinimas, skelbiamos reklamos kainos

Leidiny „Mano Druskininkai“ pradėtas leisti 2011-12-24. 2012 metais leidiny leistas nereguliariu dažnumu, tais metais iš viso išleisti 9 leidiniai. Nuo 2013 metų leidiny pradėtas leisti reguliariai – kartą į savaitę.

Leidinio apimtis laikotarpiu nuo 2011-12-24 iki 2013-04-04 buvo 8 puslapiai (išskyrus Nr. 2, kurį sudarė 16 lapų), po to – 12 puslapių.

Druskininkų švietimo centro direktoriaus įsakymais nustatyta, kad 2012 metais leidiny spausdinamas iki 7000 vnt. tiražu, nuo 2013 m. – 8000 vnt. Nuo 2013-05-16 leidinyje nurodoma, kad jis leidžiamas 8500 vnt. tiražu.

2013-03-13 Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje publikuotas viešojo pirkimo skelbimas, jame paskelbta, kad perkamos leidinio „Mano Druskininkai“ papildomos spausdinimo paslaugos; techninėje specifikacijoje numatyta, kad tiražas – 10400 vnt., o papildomus 2400 leidinius tiekėjas privalo atspausdinti ir pristatyti Druskininkų švietimo centrui savo sąskaita ir savo transportu.

Palyginimui, laikraštis „Druskonis“ 2013 metų pradžioje leistas 5000 vnt. tiražu, laikraštis „Druskininkų naujienos“ – 1450 vnt. tiražu.

Leidinyje „Mano Druskininkai“ yra nemokamas. Laikraščiai „Druskonis“ ir „Druskininkų naujienos“ yra mokami.

Už leidinio „Mano Druskininkai“ gavimą (pristatymą) jo skaitytojas irgi nemoka. Druskininkų švietimo centras nurodė, kad leidinyje platinamas Druskininkų švietimo centro ir UAB „Drusvilma“ 2012-12-28 sudarytos sutarties Nr. SR-142 pagrindu įvairiais būdais (parduotuvėse, viešajame transporte, viešbučiuose ir restoranuose, kaimo bendruomenių būstinėse ir pan.). Šiuo aspektu sutartyje numatyta, kad „Drusvilma“ turi išplatinti leidinio tiražą „kaip neadresuotą reklamą, į **pašto dėžutes**, Druskininkų savivaldybės gyventojams“ (Druskininkų miestas, Leipalingio miestelis, Viečiūnų, Grūto gyvenvietės) ir Neravų gyvenvietės gyventojams.

Druskininkų savivaldybės taryba 2013-03-31 sprendimu Nr. T1-71 nustatė leidinyje skelbiamos reklamos kainas ir lengvatas: 1) vieno kvadratinio centimetro kaina – 1,00 Lt; 2) 100 proc. lengvata taikoma Druskininkų savivaldybės biudžetinėms įstaigoms ir fiziniams asmenims (iki 10 kvadratinų centimetrų). Druskininkų švietimo centro teigimu, nemokamu reklamos talpinimu siekiama užtikrinti leidinio informacijos aktualumą ir didinti skaitomumą.

2. Leidinio „Mano Druskininkai“ leidybos finansavimas

Pagal Druskininkų švietimo centro pateiktą informaciją, Druskininkų savivaldybės tarybos 2012-02-28 sprendimu Nr. T1-25 buvo patvirtintas savivaldybės biudžetas. Šiuo sprendimu buvo paskirti asignavimai biudžetinėms įstaigoms, tarp jų ir Druskininkų švietimo centrui. Iš gautų asignavimų Druskininkų švietimo centras 2012 metais finansavo išlaidas, susijusias su leidinio „Mano Druskininkai“ leidyba (darbuotojų darbo užmokestį, leidinio spausdinimą ir platinimą).

Apie tai, kaip buvo finansuotas pirmas leidinio numeris 2011 metais informacija žurnalistų etikos inspektoriui pateikta nebuvo.

Druskininkų švietimo centro ir Administracijos direktoriaus teigimu, 2013 metais leidybos išlaidos finansuojamos Druskininkų švietimo centro sudarytomis paramos sutartimis su UAB „Druskininkų sveikatinimo ir poilsio centras AQUA“. Šiuo klausimu pažymėtina tokių veiksmų seka: 1) 2013-02-25 raštu Pareiškėjai pateikė žurnalistų etikos inspektoriui skundą ir apie tai paskelbė viešai (skundo kopiją išsiuntė Žurnalistų ir leidėjų etikos komisijai bei Lietuvos žurnalistų sąjungai); 2) Druskininkų švietimo centras žurnalistų etikos inspektoriui nurodė, kad pirmoji paramos sutartis sudaryta 2013-02-23 ir atsisakė pateikti jos kopiją, o Konkurencijos tarybai pateikė informaciją, kad ši sutartis sudaryta 2013-02-28 ir jos kopiją. Vėliau žurnalistų etikos inspektoriui buvo pateikta 2013-02-28 paramos sutarties kopija. Pasak Druskininkų švietimo centro, 2013-05-03 pasirašyta paramos sutartis su UAB „Druskininkų sveikatinimo ir poilsio centras AQUA“ 2013 metų II ketvirčiui, 2013-07-11 – III ketvirčiui.

UAB „Druskininkų sveikatinimo ir poilsio centras AQUA“ visos akcijos nuo 2013 kovo mėnesio pabaigos priklauso Druskininkų savivaldybei, iki tol akcijos priklausė UAB „Druskininkų pramogų parkas“, kurios visos akcijos priklausė Druskininkų savivaldybei. Pažymėtina, kad UAB „Druskininkų vandentiekis“ ir UAB „Druskininkų pramogų parkas“ 2013 m. kovo mėnesio pabaigoje buvo prijungtos prie UAB „Druskininkų sveikatinimo ir poilsio centras AQUA“.

Žurnalistui etikos inspektoriui nebuvo pateikta duomenų, kaip buvo finansuotas leidinyje 2013 metais iki 2013-02-28 paramos sutarties sudarymo.

3. Druskininkų švietimo centras

Administracijos direktoriaus ir Druskininkų švietimo centro teigimu, leidinio „Mano Druskininkai“ leidėjas yra Druskininkų švietimo centras. Tokia pati informacija yra nurodyta ir pačiame leidinyje.

Druskininkų švietimo centras – Druskininkų savivaldybės biudžetinė įstaiga. Biudžetinių įstaigų 2 straipsnis 1 dalyje numatyta, jog biudžetinė įstaiga – tai ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, įgyvendinantis valstybės ar savivaldybės funkcijas ir išlaikomas iš valstybės ar savivaldybės biudžetų asignavimų, taip pat iš Valstybinio socialinio draudimo fondo, Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetų ir kitų valstybės pinigų fondų lėšų (Biudžetinių įstaigų 2 straipsnio 1 dalis).

Druskininkų savivaldybės tarybos 2009-11-26 sprendimu Nr. T1-248, 2012-10-30 sprendimu Nr. T1-193 patvirtintuose nuostatuose prie kitų veiklos rūšių buvo nurodyta „kita leidyba“ (kodas 58.19)“. Druskininkų savivaldybės tarybos 2013-04-26 sprendimu Nr. T1-105 patvirtintuose nuostatuose veiklos sritys išplėstos, tarp sričių nurodant ir knygų, periodinių leidinių leidybą ir kitą leidybinę veiklą (kodas 58.1.), laikraščių leidybą (kodas 58.13.) bei žurnalų ir periodinių leidinių leidybą (kodas 58.14.).

Pagal visas Druskininkų švietimo centro nuostatų redakcijas, šios įstaigos grupė – bendrojo ugdymo mokykla, mokyklos pagrindinis tipas: vidurinė mokykla, pagrindinė paskirtis – suaugusiųjų mokykla, pagrindinė veiklos sritis – švietimas. Tai reiškia, kad Druskininkų švietimo centras yra švietimo (mokymo) įstaiga.

Druskininkų švietimo centro direktoriaus 2011-12-29 įsakymu Nr. V1-69 patvirtintoje Druskininkų švietimo centro struktūroje nurodytas Informacijos ir komunikacijos skyrius. Žurnalistų etikos inspektoriaus atliekamo tyrimo metu Druskininkų švietimo centro interneto svetainėje skelbiamoje Druskininkų švietimo centro struktūroje Informacijos ir komunikacijos skyrius nenurodytas.

4. Leidinio „Mano Druskininkai“ turinys

4.1. *Pareiškėjų nurodytos publikacijos „Gydytojos reanimatologės širdį gaivina bendravimas ir šeima“ (2013-01-24, Nr. 14), „Opozicija prabunda tik tarybos posėdyje“ (2013-01-31, Nr. 15), „Iššūkiai tik padeda tobulėti“, - įsitikinusi Vida Krisiuvienė“ (2013-04-25, Nr. 27), „Galimai neblaivus tarybos narys K. Kaklys sukėlė avarinę situaciją“ (2013-04-25, Nr. 27), „Vasaros sezoną Druskininkai pasitinka, atidarydami naujus objektus“ (2013-05-09, Nr. 29) ir „Politikas turi jausti atsakomybę už tai, ką kalba“ (2013-05-09, Nr. 29) paskelbta informacija*

Žurnalistų etikos inspektoriui paprašius Druskininkų savivaldybės ir Druskininkų švietimo centro pateikti informacija apie tai, kas parengė Pareiškėjų nurodytas publikacijas, abu asmenys nepateikė konkretaus atsakymo. Jie nurodė, kad Druskininkų savivaldybės institucijų ir įstaigų parengtos informacijos leidinyje „Mano Druskininkai“ atsiradimo pagrindas yra Druskininkų švietimo centro kreipimasis 2012-12-28 raštu Nr. SR-271 į Administracijos direktorių, kuriuo Druskininkų švietimo centras pasiūlė Druskininkų savivaldybės administracijai nemokamai spausdinti jos pateiktą informaciją. 2012-12-31 raštu Nr. S12-3479 Administracijos direktorius atsakė, jog kadangi savivaldybių atstovaujamųjų ir vykdomųjų institucijų priimti norminiai teisės aktai įsigalioja kitą dieną po jų paskelbimo vietinėje spaudoje arba kitą dieną po oficialaus informacinio pranešimo vietinėje spaudoje apie norminio teisės akto priėmimą ir viso norminio teisės akto paskelbimo atitinkamos savivaldybės interneto tinklalapyje, jeigu pačiuose teisės aktuose nenustatyta vėlesnė jų įsigaliojimo data, savivaldybė sutinka su pateiktu pasiūlymu ir 2013 m. oficialūs informaciniai pranešimai apie Druskininkų savivaldybės institucijų priimtus norminius aktus bus skelbiami leidinyje „Mano Druskininkai“. Tame pačiame rašte pažymėjo, jog kitą informaciją Druskininkų švietimo centro darbuotojai gali pasiimti iš Druskininkų savivaldybės interneto svetainės ir spausdinti leidinyje.

Pažymėtina, kad sprendžiant iš publikacijose nurodytų autorių ir tyrimo metu surinktos informacijos, publikacijas „Gydytojos reanimatologės širdį gaivina bendravimas ir šeima“ (2013-01-24, Nr. 14), „Opozicija prabunda tik tarybos posėdyje“ (2013-01-31, Nr. 15), „Iššūkiai tik padeda tobulėti“, - įsitikinusi Vida Krisiuvienė“ (2013-04-25, Nr. 27), „Galimai neblaivus tarybos narys K.

Kaklys sukėlė avarinę situaciją (2013-04-25, Nr. 27), „Politikas turi jausti atsakomybę už tai, ką kalba“ (2013-05-09, Nr. 29) parengė Druskininkų savivaldybės administracijos darbuotojai.

Publikacijoje „Gydytojos reanimatologės širdį gaivina bendravimas ir šeima“ (2013-01-24, Nr. 14) paskelbtas interviu su Lietuvos socialdemokratų partijos nare, Druskininkų savivaldybės tarybos nare Nadiežda Oleinik. Publikacijoje nurodyta informacija apie jos pasirinkimą tapti gydytoja, gydytojos praktiką, šeimą, laisvalaikį ir politinę veiklą. Publikacijoje „Iššūkiai tik padeda tobulėti“, - įsitikinusi Vida Krišiuvienė“ (2013-04-25, Nr. 27) pateiktas interviu su Lietuvos socialdemokratų partijos nare, Druskininkų savivaldybės tarybos nare Vida Krišiuviene. Publikacijoje nurodyta informacija apie jos darbovietę, išsilavinimą, šeimą ir politinę veiklą. Pažymėtina, kad šiomis publikacijomis formuotas teigiamas politikų įvaizdis. Publikacijų pradžia paskelbta pirmajame leidinio puslapyje.

Publikacijoje „Opozicija prabunda tik tarybos posėdyje“ (2013-01-31, Nr. 15) paskelbta kritiško pobūdžio informacija apie Druskininkų savivaldybės tarybos opozicijos narius J. Šarkų ir K. Kaklį (jų elgesi). Publikacijoje „Galimai neblaivus tarybos narys K. Kaklys sukėlė avarinę situaciją“ (2013-04-25, Nr. 27) neigiamo pobūdžio kontekste (akcentuojant galimą neblaivumą) pateikta informacija, susijusi su Druskininkų savivaldybės tarybos opozicijos nariu K. Kakliu.

Publikacijoje „Vasaros sezoną Druskininkai pasitinka, atidarydami naujus objektus“ (2013-05-09, Nr. 29) paskelbtas interviu su Lietuvos socialdemokratų partijos nariu, Druskininkų savivaldybės meru R. Malinausku. Joje pateikta teigiamo pobūdžio informacija apie Druskininkų plėtros investicinius projektus, atsakoma į kitoje visuomenės informavimo priemonėje paskleistą politinės partijos Tėvynės sąjunga – Lietuvos krikščionys demokratai Druskininkų skyriaus pirmininko pavaduotojo Viliaus Semeškos paskleistą kritiką dėl komplekso nuomos kainos. Ši publikacija paskelbta leidinio 1–2 puslapiuose. Antrajame puslapyje nurodyti R. Malinausko žodžiai „Politikas, kokio rango ar jis bebūtų, viešai šnekėdamas turėtų jausti atsakomybę už tai, ką kalba“. Tame pačiame puslapyje paskelbta kitos publikacijos, pavadinimu „Politikas turi jausti atsakomybę už tai, ką kalba“, pradžia. Šios publikacijos paantraštėje nurodyta: „Suaktyvėję konservatorių ir kitų dešiniųjų partijų atstovų bandymai prieš artėjančius savivaldos rinkimus bet kokiomis priemonėmis menkinti dabartinių Druskininkų savivaldybės vadovų ir darbuotojų pastangas, skiriamas kurorto labui, matomi ir kai kuriuose vietos laikraščiuose. Ekonomistas, atstovaujantis vietos konservatoriams, pasitelkęs klaidingus skaičiavimus, leidžia sau viešai samprotauti apie savivaldybės nekilnojamojo turto nuomos įkainius, aiškindamas visuomenei, kad jie esą ekonomiškai žalingi miestui. Šie skaičiavimai suglumino verslo praktikus ir specialistus, dirbančius investicijų ir nekilnojamojo turto srityje. Pasiteiravome specialistų ir patyrusių Druskininkų verslininkų nuomonių apie tokius ekonomisto skaičiavimus, pateikiame komentarus, susijusius su Druskininkų savivaldybės tarybos sprendimu dėl buvusios sanatorijos „Nemunas“ pastatų nuomos“.

Pažymėtina, kad žurnalistų etikos inspektorius 2013-06-26 raštu kreipėsi į Lietuvos Respublikos vyriausiąją rinkimų komisiją, prašydamas įvertinti, ar Pareiškėjų nurodytos publikacijos (jų visuma) atitinka politinės reklamos požymius. 2013-11-12 Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininko rašte nurodyta, kad Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos darbo grupės nariai ir didesnė dalis Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos narių yra linkę pritarti pozicijai, kad nurodytos publikacijos ar bent jau didesnė jų dalis turi politinės reklamos požymių.

4.2. *Žurnalistų etikos inspektoriaus atlikta leidinio „Mano Druskininkai“ turinio analizė*

Žurnalistų etikos inspektorius, atlikdamas Pareiškėjų skundo tyrimą, analizavo leidinio „Mano Druskininkai“ turinį. Analizės metu buvo vertinama paskelbtos informacijos pobūdis, jos pateikimo vieta, viešosios informacijos rengėjai.

Pirmieji šeši leidinio „Mano Druskininkai“ numeriai (2011-12-24, Nr. 1; 2012-03-14, Nr. 2; 2012-05-23, Nr. 3; 2012-07-05, Nr. 4; 2012-08-03, Nr. 5; 2012-09-19, Nr. 6) pasižymi tuo, kad prie daugumos publikacijų nėra nurodyti jų autoriai. Vis dėlto, šiuose leidiniuose galima išžvelgti ir vėlesniuose leidiniuose pasikartojančius dalykus. Pirmojo leidinio vedamoje publikacijoje

„Gražesnius Druskininkus kuriame bendru darbu“ pateiktas interviu su R. Malinausku apie atliktus darbus, planus, iššūkius. Publikacija iliustruota R. Malinausko fotonuotrauka. Šios publikacijos autorius nenurodytas. Be to, šiame leidinyje (1 psl.) taip pat buvo paskelbtas socialdemokratų partijos narių (mero R. Malinausko, jo pavaduotojos K. Miškinienės ir Seimo nario J. Karoso) šventinis sveikinimas. R. Malinausko ir K. Miškinienės sveikinimai paskelbti ir 2012-05-23 leidinio Nr. 3, 2012-09-19 leidinio Nr. 6 pirmuose puslapiuose. 2012-08-03 leidinyje Nr. 5 pirmą kartą visa vedamoji leidinio publikacija „Ar peršama nuomonė yra teisinga?“ skirta atsikirtimui į kitoje vietos visuomenės informavimo priemonėje paskelbtą kritiką Druskininkų savivaldybės atžvilgiu. Šios publikacijos autorius nenurodytas. 2012-09-19 leidinio Nr. 6 pirmajame puslapyje, naujienų skiltyje aprašyti mero, jo pavaduotojos, Druskininkų savivaldybės darbuotojų susitikimai su kitais asmenimis.

Nuo 2012-10-10 leidinio Nr. 7 vis dažniau prie publikacijų nurodomi jų autoriai arba informacijos šaltiniai. Tai paryškino Druskininkų savivaldybės subjektų parengtos informacijos pobūdį, tokios informacijos parengimo ir paskleidimo aplinkybes, jos pateikimo vietą. Toliau pateikiami esminiai analizės metu nustatyti aspektai.

Visuose nuo 2012-10-10 išleistuose leidinio „Mano Druskininkai“ numeriuose buvo paskleista Druskininkų savivaldybės subjektų parengta informacija. Tokia informacija dažniausiai skelbta pirmuosiuose leidinio puslapiuose.

Druskininkų savivaldybės mero, jo pavaduotojo, Administracijos direktoriaus, Lietuvos Respublikos Seimo nario, išrinkto Lazdijų – Druskininkų apygardoje, sveikinimai įvairių švenčių proga paskelbti pirmuose leidinio puslapiuose (pavyzdžiui, 2012-12-21, Nr. 10; 2013-02-14, Nr. 17; 2013-03-28, Nr. 23; 2013-08-29, Nr. 45; 2013-09-26 Nr. 49, 2013-10-03 Nr. 50). Leidinio skleidimo metu abu sveikinimuose nurodyti Seimo nariai (J. Karosas ir K. Miškinienė) buvo Lietuvos socialdemokratų partijos atstovai.

Leidinyje gausu Druskininkų savivaldybės administracijos darbuotojų R. Šeštokienės ir A. Petrauskaitės parengtų publikacijų. Publikacijos parengtos naudojant įvairaus pobūdžio minčių dėstymo būdus, rašymo stilius, publikacijų žanrus. Toliau trumpai apžvelgiami šių savivaldybės darbuotojų parengtų publikacijų pobūdis ir turinys.

Druskininkų savivaldybės administracijos darbuotojos rengė publikacijas, kuriose pateiktas interviu su Druskininkų savivaldybės meru R. Malinausku. Tokių publikacijų pradžia visada buvo leidinių pirmajame puslapyje. Publikacijos iliustruotos R. Malinausko nuotraukomis. Jų pavadinimuose („Meras R. Malinauskas: Nebe tie laikai, kai asmenines idėjas būtų galima įgyvendinti už mokesčių mokėtojų pinigų“ (2012-11-22, Nr. 9), „Stebuklus kuria darbštūs ir sėkme tikintys žmonės“ (2012-12-21, Nr. 10), „Baigėsi pinigai, - baigėsi ir meilė“ – juokauja meras R. Malinauskas” (2013-02-14, Nr. 17), „Šuo loja, o karavanas eina“ (2013-07-04, Nr. 37) panaudotos R. Malinausko mintys. Publikacijoje „Meras R. Malinauskas: Nebe tie laikai, kai asmenines idėjas būtų galima įgyvendinti už mokesčių mokėtojų pinigų“ (2012-11-22, Nr. 9) meras atsako į vietos laikraščiuose paskleistą kritiką, vietos menininkų pareikštus priekaištus, pateikia informaciją, susijusią su šilumos ūkiu. Publikacijoje „Stebuklus kuria darbštūs ir sėkme tikintys žmonės“ (2012-12-21, Nr. 10) pateikta R. Malinausko pozicija apie Druskininkų savivaldybės pasiekimus, iššūkius, strategiją, lūkesčius. Publikacija „Baigėsi pinigai, - baigėsi ir meilė“ – juokauja meras R. Malinauskas” (2013-02-14, Nr. 17) užima dalį pirmojo puslapio ir visą trečiąją. Publikacija pradėta teiginiais „Nesitverdami pavydu ir pykčiu dėl informacinio leidinio „Mano Druskininkai“ keliamos konkurencijos, vienas vietinis miesto savaitraštis pila purvą ant Druskininkų savivaldybės, tendencingai pateikdamas druskininkiečių bendruomenei informaciją apie savivaldybės veiklą, juodindamas savivaldybėje dirbančius žmones. Kas gi čia atsitiko, kad iki šiol rašęs apie Druskininkų privalumus, staiga minėtas vietinis savaitraštis kurortą ėmė ūdyti? Apie tai skambindami į savivaldybę, elektroniniuose laiškuose, neformaliuose susitikimuose su savivaldybės vadovais teiraujasi ir miestu besizavintys svečiai, ir druskininkiečiai. Žmonės teigia, kad jiems skaudu ir nesuprantama, kodėl to vietinio savaitraščio žurnalistai, talkinant dar ir keletui savivaldybės opozicijos atstovų, staiga ėmė juodinti ir peikti Druskininkus, – miestą, kuris visos bendruomenės pastangomis per pastarąjį dešimtmetį ištrauktas iš žlugusio kurorto bedugnės?“.

Toliau publikacijoje pateikta mero R. Malinausko pozicija apie tai, kodėl kitame vietos laikraštyje skelbiama neigiamo pobūdžio informacija apie Druskininkų savivaldybę („Mano nuomone, tokia situacija yra susijusi su labai žemišku dalyku – pinigais ir asmeninės naudos siekimu“), išreikštas nepasitenkinimas vietos laikraštyje skelbiama informacija, pateikta informacija apie Druskininkų savivaldybės pasiekimus, iššūkius, planus, atsakyta į vietos gyventojų turimus klausimus, pakomentuoti opozicijos narių pasisakymai. Reiškiant poziciją apie vietos laikraštį pateikta informacija ne tik apie žurnalistų darbą, bet ir jų išvaizdą („Viena kartais ateina į savivaldybę po tamsiais akiniais slėpdama pamėlusius lyg po šaunaus vakarėlius paakius, kita gal panagių nespėja išsivalyti ar susišukuoti... Gal man tai ir nepatinka, bet juk žmogaus dėl to nemenkini, nes gyvenime, kaip minėjau, visiems ir visko pasitaiko“), vienos iš žurnalistų vyro netinkamą (nusikalstamą) elgesį. Publikacijoje „Šuo loja, o karavanas eina“ (2013-07-04, Nr. 37) R. Malinauskas atsakė į opozicijos narių pareiškimus apie netinkamą jo elgesį, pateikė savo nuomonę apie opozicijos narių veiksmus, tokių veiksmų motyvus, tikslą. Pažymėtina, jog šiose publikacijose pateikta išimtinai teigiama informacija apie merą R. Malinauską ir jo veiklą, tam išryškinti panaudota kitų asmenų, jų veiksmų kritika.

Druskininkų savivaldybės administracijos darbuotojos parengė ir publikacijas, kuriose pateikti interviu su mero pavaduotoju („Mero pavaduotojas Linas Urmanavičius: „Druskininkų savivaldybė gins savo sprendimą“, 2013-01-31, Nr. 15, psl. 1, 3) ir Administracijos direktoriumi („Vilma Jurgelevičienė: „Druskininkuose viešieji pirkimai organizuojami laikantis visų reikalavimų“, 2013-06-20, Nr. 35, psl. 1, 2). Mero pavaduotojas komentavo, jo nuomone, netinkamą teismo nutarimą Druskininkų savivaldybės atžvilgiu, o Administracijos direktorius teikė poziciją apie Druskininkų savivaldybei nepalankų „Transparency International“ Lietuvos skyriaus paskelbtą pranešimą. Pažymėtina, kad šiose publikacijose ginami priimti sprendimai, kritikuojami jiems nepalankūs veiksmai, vertinimai.

Minėti Druskininkų savivaldybės administracijos darbuotojai (A. Petrauskaitė ir R. Šeštokienė) parengė ir kitas publikacijas, kuriose pateikti interviu su kitais Druskininkų savivaldybės administracijos darbuotojais (pavyzdžiui, „Už šilumą mokėsime mažiau“ (2013-01-04, Nr. 11), „Daugėja norinčių susituokti Druskininkuose“ (2013-01-04, Nr. 11), „Kam kompensuojamos dantų protezavimo paslaugų išlaidos?“ (2013-01-17, Nr. 13), „Ar galima paimti globojamą vaiką laikinam svečiavimuisi namuose?“ (2013-01-31, Nr. 15). Tokiose publikacijose informacija pateikta Druskininkų savivaldybės gyventojams rūpimais aktualiais klausimais, pats informacijos pobūdis neutralus.

Tos pačios tendencijos pastebimos ir ne interviu būdu (metu) Druskininkų savivaldybės administracijos darbuotojų paruoštose publikacijose. Informacija apie Druskininkų savivaldybės administracijos, jos darbuotojų, mero veiklą, atliktus darbus, įgyvendintus projektus, pasiekimus, svečių vizitus, gyventojams reikšmingas aktualijas iš esmės pateikta neutraliai arba teigiamai (pavyzdžiui, publikacijos „Druskininkų vandens parkui – garbingas apdovanojimas“ (2012-12-21, Nr. 10), „Tūkstančiai žmonių sutiks Naujuosius Druskininkuose“ (2012-12-21, Nr. 10), „Užsienyje gyvenantys druskininkiečiai Kalėdoms grįžta namo“ (2013-01-04, Nr. 11), „Kada pranešimą apie ekstremalią situaciją gyventojas gali gauti ir mobiliuoju telefonu?“ (2013-01-04, Nr. 11), „Ir Švedrubėje atsiras patalpos, skirtos bendruomenės centro veiklai“ (2013-01-10, Nr. 12), „Simboliniai 2 litai atnešė miestui milijoninę naudą“ (2013-01-17, Nr. 13), „Mažais žingsneliais į sėkmę“ (2013-02-07, Nr. 16), „Druskininkuose įsibėgėjo daugiabučių renovacija“ (2013-02-14, Nr. 17), „Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centras įžengė į veiklos dvidešimtmetį“ (2013-02-14, Nr. 17), „Riceliuose – Užgavėnės pagal senąsias tradicijas“ (2013-02-21, Nr. 18), „Sugriaukime nematomą sieną tarp neįgaliųjų ir sveikųjų“ (2013-02-28, Nr. 19), „Vaikų neprižiūrintiems tėvams atsirado prievolė išklausyti bendravimo su vaikais tobulinimo kursus“ (2013-03-14, Nr. 21), „Druskininkai pirmą kartą pristatytą Kanuose surengtoje parodoje „MIPIM 2013“ (2013-03-21, Nr. 22), „Ūkio ministrė Birutė Vėsaitė: „Druskininkai visai Lietuvai kuria ypatingą pridėdamąją vertę“ (2013-03-28, Nr. 23), „Skatinant gyventojus atsakingiau rūšiuoti, bus tikrinami atliekų konteineriai“ (2013-04-18, Nr. 26)). O skleidžiant informaciją apie Druskininkų savivaldybės tarybos opozicijos narius, Druskininkų savivaldybės ir jos subjektų kritiką bei subjektus, su kuriais Druskininkų

savivaldybė turi ginčus, informacijos pobūdis pasikeisdavo – šie subjektai buvo atvaizduoti neigiamo pobūdžio šviesoje (akcentuojant jų atliktų veiksmų netinkamumą, nesąžiningumą arba neteisėtumą), nevengiant aštresnės kritikos (pavyzdžiui, publikacijos „Opozicija prabunda tik tarybos posėdyje“ („Mano Druskininkai“, 2013-01-31, Nr. 15), „UAB „Halsas“ veikla – nelegali, opozicija siūlo žvelgti geranoriškiau“ (2013-07-04, Nr. 37), „Tarp meno ir turto „paėmimo“ meno“ (2013-07-18, Nr. 39), „Myliu Druskininkus“ (2013-08-15, Nr. 43), „Tarybos posėdyje kai kurie opozicijos atstovai vėl „dirbo“ vietos žiniasklaidai“, (2013-08-22, Nr. 44)).

Leidiniuose daug publikacijų, kuriose nenurodyti konkretūs jų autoriai, tačiau jų pabaigoje pranešama, kad tai yra Druskininkų savivaldybės informacija. Būtent dėl tokio pobūdžio leidinyje paskelbtos publikacijos žurnalistų etikos inspektorius yra gavęs UAB „Halsas“ ir jos direktoriaus V. Malinausko skundą. Pažymėtina, kad į žurnalistų etikos inspektoriaus Druskininkų savivaldybei adresuotą prašymą pateikti paaiškinimus dėl UAB „Halsas“ ir jos direktoriaus V. Malinausko skundžiamos publikacijos atsakymą pateikė Administracijos direktorius. Tokių publikacijų turinys ir informacijos raiškos būdai taip pat labai skirtingi. Vis dėlto, kaip ir pirmiau aptartais atvejais, nustatyta tendencija, kad apie Druskininkų savivaldybės administracijos, jos darbuotojų ir mero veiklą, jų atliktus darbus, įgyvendintus projektus, pasiekimus, svečių vizitus, gyventojams reikšmingas aktualijas, neutralius įvykius, Druskininkų savivaldybės subjektų naudai priimtus sprendimus informacija pateikta neutraliai arba teigiamai (pavyzdžiui, publikacijos „Meras R. Malinauskas nepažeidė įstatymo ir vykdė pareigą vengti interesų konflikto“ (2013-01-17, Nr. 13), „Aplinkos ministras sveikino Druskininkų savivaldybės iniciatyvą aktyviai dalyvauti daugiabučių namų renovacijos procese“ (2013-02-14, Nr. 17), „Meras padėjo kurorto verslininkams“ (2013-02-21, Nr. 18), „Klasių krepšinio čempionams Druskininkų savivaldybė dovanos kelionę į užsienio šalį“ (2013-02-28, Nr. 19), o apie Druskininkų savivaldybės opozicijos narius ir subjektus, su kuriais Druskininkų savivaldybė turėjo ginčus, Druskininkų savivaldybės atstovų, jų veiklos kritikus informacija pateikta neigiamo pobūdžio šviesoje – pažymint pastarųjų subjektų atliktų veiksmų netinkamumą, neteisėtumą, nesąžiningumą (pavyzdžiui, „R. Malinauskas: Niekada nemaniau, kad juodindamas kitus gali pelnyti žmonių pagarbą ir įgyti autoritetą“ (2012-10-25, Nr. 8), „Tarybos narys Donatas Mizaras vėl įsivėlė į tarnybinės etikos problemas“ (2013-01-17, Nr. 13), „Galimai neblaivus tarybos narys K. Kaklys sukėlė avarinę situaciją“ (2013-04-25, Nr. 27), „Ar „Druskonio“ pilamas purvas nekenkia bendruomenei ir Druskininkams?“ (2013-05-30, Nr. 32), „Sosnovskio barštis Druskininkuose – tik kai kurių opozicijos atstovų fantazija“ (2013-09-19, Nr. 48).

Kaip minėta, kritiškos, neigiamo turinio publikacijos, susijusios su Druskininkų savivaldybės tarybos opozicijos nariais ir subjektais, su kuriais Druskininkų savivaldybė turėjo ginčus, leidinyje „Mano Druskininkai“ dažniausiai pateiktos greta publikacijų, kuriose paskleista teigiamo pobūdžio informacija apie Druskininkų tarybos pozicijos narius, merą, jo pavaduotoją (pavyzdžiui, 2013-01-17, Nr. 13; 2013-01-31, Nr. 15; 2013-04-25, Nr. 27; 2013-07-04, Nr. 37). Be to, kai kurioms neigiamo turinio publikacijoms paruošti buvo rinkta ir pateikta informacija apie asmenų privatų gyvenimą, pavyzdžiui, apie Druskininkų savivaldybės kritiko G. Žilio išsilavinimą „Tarp meno ir turto „paėmimo“ meno“ (2013-07-18, Nr. 39), K. Kaklio asmeninio gyvenimo faktą („Galimai neblaivus tarybos narys K. Kaklys sukėlė avarinę situaciją“ (2013-04-25, Nr. 27).

Pažymėtina, jog kaip publikacijų rengėjai kai kur nurodyti ir Druskininkų savivaldybės pozicijos tarybos nariai ir mero pavaduotojas: publikacijoje „Teisingai supraskime daugiabučių namų atnaujinimo naudą“ Tomas Staskevičius atsako į V. Semeškos pareikštą kritiką; publikacijoje „Kodėl Druskininkams reikia lynų keltuvo?“ (2013-09-05, Nr. 46) tarybos narė Inga Šinkonienė taip pat atsako į V. Semeškos kritiką; publikacijoje „Renginiai – ir bendruomenei, ir svečiams“ (2013-08-29, Nr. 45) mero pavaduotojas L. Urmanavičius atsako į neįvardytų asmenų kritiką dėl meno objektų ir kultūros renginių. Šiose publikacijose akcentuoti Druskininkų savivaldybės tarybos, administracijos veiksmų tinkamumas ir pagrįstumas, kritiškai atsiliepta apie kitokią poziciją reiškusių asmenis, jų išsakytas mintis, kompetenciją.

Be pirmiau aptartų publikacijų tyrimo metu nustatyta, kad leidinyje „Mano Druskininkai“ buvo paskleista: 1) kitose visuomenės informavimo priemonėse paskleistos (perspausdintos)

publikacijos, kuriose pateikta teigiamo pobūdžio informacija apie merą R. Malinauską („R. Matelis: Meras R. Malinauskas man ima patikti. Nors niekada nesu jo matęs“, 2013-01-04, Nr. 11) arba neigiamo pobūdžio informacija apie savivaldybės tarybos opozicijos narį K. Kaklį („Druskininkų savivaldybės tarybos nariui – bėdos dėl avarijos“, 2013-04-25, Nr. 27); 2) kitokio pobūdžio Druskininkų savivaldybės administracijos darbuotojų ir kitų Druskininkų savivaldybės subjektų parengta informacija – civilinės būklės aktai, informaciniai pranešimai apie Druskininkų savivaldybės institucijų priimtus norminius teisės aktus, pranešimai, susiję su Europos Sąjungos struktūrinėmis lėšomis vykdomais projektais, sveikinimai; 3) informacija apie renginius, išvykas, pasiekimus, projektus, parodas, atvykusius svečius, taip pat veiklos reklama, prie kurios nurodyta, kad ją parengė švietimo įstaigos arba jų darbuotojai; 4) informacija apie sporto, kultūros renginius, įvairių profesijų ir pasiekimų miesto gyventojus, šventes ir kt., kuri būdinga kiekvienam vietiniam laikraščiui.

Tyrimo metu nustatyta, kad ne prie visos leidiniuose paskelbtos informacijos buvo nurodyti jų autoriai. Todėl sudėtinga tiksliai nustatyti, kiek iš viso Druskininkų savivaldybės administracijos darbuotojų arba kitų Druskininkų savivaldybės atstovų parengtos informacijos buvo paskleista kiekviename leidinio „Mano Druskininkai“ numeryje. Tačiau, sprendžiant iš nurodytų autorių ir paskelbtos informacijos turinio, Druskininkų savivaldybės administracijos darbuotojų arba kitų Druskininkų savivaldybės atstovų parengta informacija užimdavo nuo vieno iki keturių kiekvieno leidinio puslapių (iki 2013-04-04 leidinį sudarė 8 puslapiai).

Pabrėžtina, kad leidinio apimtį padidinus iki 12 puslapių, buvo pradėti talpinti gyventojų asmeniniai skelbimai (vienas puslapis) ir verslo subjektų reklamos (2–3 leidinio puslapiai). Tai sietina su Druskininkų savivaldybės taryba 2013-03-31 sprendimu Nr. T1-71 priimtu sprendimu, kuriuo nustatytos žemos reklamos kainos ir 100 proc. reklamos lengvata Druskininkų savivaldybės biudžetinėms įstaigoms ir fiziniams asmenims (iki 10 kvadratinų centimetrų). Be to, nuo 2013 metų leidinyje spausdinta televizijos programa, kuri užimdavo apie 1,5 puslapio. Druskininkuose įvykus šventėms, renginiams apie tai buvo informuojama trumpu aprašymu su daug nuotraukų (tokia informacija sudarydavo 1–2 leidinio puslapius). Informaciniai pranešimai apie Druskininkų savivaldybės institucijų priimtus norminius teisės aktus užimdavo vieną leidinio puslapį.

5. Kitos ginčo situacijai svarbios aplinkybės

Po Pareiškėjo skundo pateikimo Administracijos direktorius ir Druskininkų savivaldybės administracijos darbuotojai pateikė skundus žurnalistų etikos inspektoriui ir Žurnalistų ir leidėjų etikos komisijai dėl publikacijų, paskelbtų laikraščiuose, kurių redaktoriai yra Pareiškėjai. Iki šio sprendimo priėmimo nei vieno šių asmenų pateikto skundo pagrįstu nepripažino nei žurnalistų etikos inspektorius, nei Žurnalistų ir leidėjų etikos komisija. Be to, Žurnalistų ir leidėjų etikos komisija, reaguodama į situaciją Druskininkuose tarp vietos žiniasklaidos ir savivaldybės 2013-11-19 paskelbė pranešimą: „Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos komisija yra viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų savitvarkos institucija, kurios nariai atstovauja didžiajai daliai Lietuvos žiniasklaidos organizacijų. Nagrinėdama žurnalistų profesionalios etikos klausimus, Komisija vertina ne tik atskirus atvejus, bet ir stebi žiniasklaidos padėtį šalyje apskritai. Komisijai kelia nerimo besiformuojanti tendencija regionuose stumti nepriklausomą žiniasklaidą į užribį, naudojantis biudžeto lėšomis ir savivaldybės, kaip įstaigos, teikiamomis galimybėmis. Komisija atkreipia dėmesį į susidariusią nenormalią padėtį Druskininkuose. Visuomenės informavimo įstatymo 22 str. 6 d. skelbia, jog valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos (išskyrus mokslo ir mokymo įstaigas) negali būti viešosios informacijos rengėjais ir (ar) jų dalyviais. Druskininkų savivaldybė, pasinaudodama įstatyme esančia išlyga dėl mokslo ir mokymo įstaigų, per VŠĮ „Druskininkų švietimo centras“ (kurios steigėja yra Druskininkų savivaldybė) įsteigė už biudžeto pinigų laikraštį, kurį nemokamai platina savivaldybės gyventojams. Visuomenės informavimo įstatymo 29 str. 1 d. draudžia bet kurios rūšies įstaigoms (tarp jų ir savivaldybės) monopolizuoti visuomenės informavimo priemones. Žinant, kad prenumerata ir reklama yra pagrindinis nepriklausomos spaudos pajamų šaltinis, tokius savivaldybės veiksmus kitaip, kaip siekiu monopolizuoti informaciją sunaikinant nepriklausomą Druskininkų spaudą, įvardinti negalima.

Pastaruoju metu Komisija gavo ir nagrinėjo Druskininkų savivaldybės vieną po kito teiktus skundus ir pretenzijas dėl laikraščių „Druskonis“ ir „Druskininkų naujienos“ straipsnių, kuriuose kritikuojama savivaldybės veikla. Komisijos nuomone, demokratinėje valstybėje net ir stipriausias pozicijas turintys politikai neturi teisės kištis į žiniasklaidos veiklą, išskyrus tas galimybes, kurias jiems suteikia įstatymai. Bandymas užgniaužti savarankišką, su valdžia nesusijusią spaudą, yra rimtas perspėjimas demokratinėi visuomenei, jog siekiama riboti jos teisę gauti nešališką, nepriklausomą ir politinių bei partinių išipareigojimų nesaistomą informaciją“.

Be to, 2013-08-26 žurnalistų etikos inspektorius gavo Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos 2013-08-21 raštą, prie kurio pridėtos Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2013-08-21 sprendimo, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus Raimondo Šukio 2013-07-17 rašto ir Viliaus Semeškos 2013-06-26 skundo kopijos. Išanalizavus pateiktus dokumentus, padarytos išvados, kad (1) Vilius Semeška kreipėsi su skundu į Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių, prašydamas įvertinti Druskininkų savivaldybės administracijos direktorės V. Jurgelevičienės ir Druskininkų savivaldybės administracijos darbuotojos R. Šeštokienės veiksmus, (2) gavęs šį skundą, R. Šukys kreipėsi į Valstybinę duomenų apsaugos inspekciją, prašydamas pateikti motyvuotą išvadą, ar Druskininkų savivaldybės administracijos pareigūnų veikla skunde nurodytu atveju atitinka Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimus, (3) Valstybinės duomenų apsaugos inspekcija, padariusi išvadą, jog konkrečiu atveju R. Šeštokienė, tvarkydama V. Semeškos duomenis (rinkdama informaciją apie V. Semeškos privatų gyvenimą) veikė kaip žurnalistė, pagal autorinę sutartį rengianti publikacijas laikraščiu „Mano Druskininkai“, o ne kaip Druskininkų savivaldybės administracijos darbuotoja, persiuntė dokumentų kopijas žurnalistų etikos inspektoriui. Tyrimus atlikusioms institucijoms nekilo abejonių, kad R. Šeštokienė 2013-06-27 rinko informaciją apie V. Semeškos privatų gyvenimą. Tačiau žurnalistų etikos inspektorius nesutiko (apie tai pažymėjo Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriui), jog R. Šeštokienė veikė kaip žurnalistė, pagal autorinę sutartį rengianti publikacijas laikraščiu „Mano Druskininkai“, o ne kaip Druskininkų savivaldybės administracijos darbuotoja. Dėl šio aspekto plačiau pažymėtina, kad Administracijos direktorius Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriui (1) nurodė, jog (1.1) R. Šeštokienės ir Druskininkų savivaldybės administracijos sudarytoje darbo sutartyje numatyta, jog R. Šeštokienė pasirenka darbo laiką, (1.2) R. Šeštokienė informacijos apie V. Semeškos rinkimo dieną Druskininkų savivaldybės administracijoje nedirbo, nes turėjo poilsio dieną, (2) pateikė R. Šeštokienės ir Druskininkų savivaldybės administracijos sudarytos darbo sutarties kopiją, kurioje numatyta, kad darbo sutartis 2013-05-06 papildyta sąlyga, kad R. Šeštokienė savo nuožiūra pasirenka darbo dienas. Tokia pozicija ir argumentai vertintini kritiškai dėl šių aplinkybių: 1) R. Šeštokienė V. Semeškai skambino iš Druskininkų savivaldybės administracijos tarnybinio telefono; 2) R. Šeštokienė prisistatė kaip Druskininkų savivaldybės administracijos darbuotoja; 3) 2013 m. birželio mėn. laikraščio „Mano Druskininkai“ numeriuose nurodytame redakcijos darbuotojų sąraše R. Šeštokienės nėra; 4) R. Šeštokienė veikdama kaip Druskininkų savivaldybės administracijos darbuotoja dar iki 2013-05-06 rengė įvairaus pobūdžio publikacijas, kurios buvo išspausdintos leidinyje „Mano Druskininkai“.

Svarbu pažymėti ir aplinkybę, kad įgaliojimai leidinio „Mano Druskininkai“ spausdinimo paslaugų pirkimui buvo suteikti Druskininkų savivaldybės administracijai. Druskininkų švietimo centras šiuo klausimu nurodė, kad (1) tai buvo padaryta siekiant minimalios kainos ir stokoiant kompetencijos, (2) jis įgaliojo Druskininkų savivaldybės administraciją organizuoti bei atlikti ir elektros energijos pirkimo procedūras.

6. Tyrimo metu nustatytų aplinkybių įvertinimas

Atlikus leidinyje „Mano Druskininkai“ paskelbtos informacijos analizę, konstatuotina, jog leidinys „Mano Druskininkai“ yra vietinis laikraštis – periodiškai leidžiamas ir platinamas vietos informacinis leidinys, kuriuo formuojamas pozityvus Druskininkų įvaizdis.

Leidinyje „Mano Druskininkai“ sukurta savita platforma Druskininkų savivaldybės administracijai, Druskininkų savivaldybės merui ir savivaldybės tarybos pozicijos nariams teikti informaciją **visais** klausimais. Itin svarbu pažymėti, jog laikotarpiu nuo leidinio pradžios (2011-12-

24) iki šios sprendimo priėmimo leidinyje pateikiama išskirtinai teigiama informacija apie Druskininkų savivaldybės administraciją, Druskininkų savivaldybės merą ir savivaldybės tarybos pozicijos narius (jų veiklą, pasiekimus, asmenines savybes, nuveiktų darbų reikšmingumą Druskininkams). Šių asmenų atžvilgiu nepateikta jokių reikšmingų kritinių pastabų ar vertinimų. Priešingai, jų veiklos teigiamam vertinimui pasitelkta kitų asmenų – Druskininkų savivaldybės tarybos opozicijos narių, subjektų, su kuriais Druskininkų savivaldybė turėjo ginčus, ir kitų asmenų, kurie reiškė Druskininkų savivaldybei nepalankų požiūrį – kritika. Atsižvelgiant į tokias aplinkybes ir aptartus informacijos pateikimo būdus, apimtį ir vietą, darytina išvada, kad leidiniu „Mano Druskininkai“ vykdyta ir vykdoma žurnalistinė kampanija, parengta pagal išankstinius nusistatymus ir tenkinant grupinius – politinius interesus. Toks viešosios informacijos skleidimo būdas niekaip nesiderina su pagrindiniais visuomenės informavimo principais.

Žurnalistų etikos inspektorius neginčija, kad *de jure* leidinio „Mano Druskininkai“ leidėjas / viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) yra Druskininkų švietimo centras. Tačiau įvertinus visas reikšmingas aplinkybes, akivaizdu, kad *de facto* Druskininkų švietimo centras nėra vienintelis ir net ne pagrindinis leidinio „Mano Druskininkai“ leidėjas / viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas). Leidėjas – tai asmuo, vykdomas leidybinę veiklą (Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 29 dalis); viešosios informacijos rengėjas – tai visuomenės informavimo audiovizualinėmis priemonėmis paslaugos teikėjas, radijo programų transliuotojas, leidykla, kino, garso ar vaizdo studija, informacijos, reklamos ar viešųjų ryšių agentūra, redakcija, informacinės informavimo priemonės valdytojas, nepriklausomas kūrėjas, žurnalistas ar kitas asmuo, rengiantys ar pateikiantys skleisti viešąją informaciją (Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 75 dalis); viešosios informacijos skleidėjas – tai visuomenės informavimo audiovizualinėmis priemonėmis paslaugos teikėjas, retransliuotojas, radijo programų transliuotojas, informacinės informavimo priemonės valdytojas ar kitas asmuo, skleidžiantys viešąją informaciją visuomenei ir atsakantys už tos informacijos teisėtumą (Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 76 dalis).

Tiek žurnalistų etikos inspektorius, tiek administraciniai teismai laikosi vieningos praktikos, kad viešosios informacijos rengėju (skleidėju) pripažįstamas juridinis (išimtiniais atvejais ir fizinis asmuo), kuris daro *arba* gali padaryti lemiamą įtaką skelbiamos informacijos turiniui, priimančis *arba* galintis priimti sprendimus dėl visuomenės informavimo priemonės pobūdžio, periodiškumo, platinimo, kainos, darbuotojų priėmimo, visuomenės informavimo priemonės skleidimo nutraukimo, reklamos ir kitų reikšmingų aplinkybių. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012-09-24 nutartimi administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1700/2012 viešosios informacijos rengėju (skleidėju) buvo pripažintas juridinis asmuo, valdantis televizijos kanalą, nors konkrečią laidą pagal sudarytą sutartį fiziškai parengė fizinis asmuo. Išplėstinės teisėjų kolegijos nuomone, tai, kad visi su laidos kūrimu, transliacija, reklamavimu ir anonsavimu susiję sprendimai priimami tik iš anksto suderinus su juridiniu asmeniu, vertintina kaip fizinio ir juridinio asmenų bendradarbiavimas rengiant laidą, todėl juridinis asmuo laikytinas ne tik viešosios informacijos skleidėju, bet ir rengėju.

Konkrečiu atveju Druskininkų savivaldybės taryba tvirtino, keitė ir visuomet ateityje gali pakeisti Druskininkų švietimo centro nuostatus, kuriuose nustatytos centro veiklos rūšys, paskirtis, uždaviniai. Nors leidinys „Mano Druskininkai“ pradėtas leisti 2011-12-24, Druskininkų švietimo centro nuostatų, numatančių papildomas veiklos sritis – knygų, periodinių leidinių, laikraščių, žurnalų ir periodinių leidinių leidybą, Druskininkų savivaldybės tarybos sprendimu pakeitimai padaryti tik 2013-04-26 (sprendimas Nr. T1-105). Iki tol Druskininkų švietimo centro nuostatuose tebuvo numatyta galimybė užsiimti kita leidyba (kodas 58.19).

Be to, Druskininkų savivaldybės tarybos sprendimais patvirtinus savivaldybės biudžetus, buvo paskirti asignavimai biudžetinėms įstaigoms, tarp jų ir Druskininkų švietimo centrui. Būtent iš šių lėšų finansuota leidinio „Mano Druskininkai“ leidyba (Druskininkų švietimo centro darbuotojų darbo užmokestis, leidinio spausdinimas ir platinimas) iki paramos sutarčių su UAB „Druskininkų sveikatinimo ir poilsio centras AQUA“ sudarymo. Nesudarius naujų paramos sutarčių, leidybai būtų naudojamos Druskininkų savivaldybės tarybos paskirtos lėšos.

Pažymėtina ir tai, kad Druskininkų savivaldybės taryba 2013-03-31 sprendimu Nr. T1-71 nustatė leidinyje „Mano Druskininkai“ skelbiamos reklamos kainas ir lengvatas. Sprendžiant iš Druskininkų savivaldybės tarybos posėdžio protokole užfiksuotos informacijos, tarybos nariai žinojo, kad reklamos talpinimo leidinyje „Mano Druskininkai“ kaina bus mažesnė nei kituose leidiniuose. Be to, Druskininkų savivaldybės taryba, kaip Druskininkų švietimo centro savininko teisės ir pareigas įgyvendinantis subjektas, turi ir kitas plačias galias, susijusias su Druskininkų švietimo centru, pavyzdžiui, gali sustabdyti ar panaikinti Druskininkų švietimo centro priimtus teisės aktus, priimti ir atleisti jo vadovą, reorganizuoti ar likviduoti patį centrą.

Nagrinėjamu atveju Administracijos direktorius leido Druskininkų švietimo centrui imti informaciją iš Druskininkų savivaldybės interneto svetainės, ir informavo, kad 2013 metų informaciniai pranešimai apie Druskininkų savivaldybės tarybos priimtus teisės aktus bus spausdinami leidinyje „Mano Druskininkai“. Administracijos direktorius atsakė į žurnalistų etikos inspektoriaus Druskininkų savivaldybei siųstą prašymą pateikti paaiškinimus dėl Pareiškėjų nurodytų aplinkybių, taip pat į inspektoriaus prašymą pateikti paaiškinimus dėl UAB „Halsas“ ir jos direktoriaus V. Malinausko skunde nurodytų aplinkybių.

Kaip jau nustatyta, leidinyje „Mano Druskininkai“ ypač gausu Druskininkų savivaldybės administracijos darbuotojų parengtos informacijos. Be to, Druskininkų savivaldybės administracija buvo įgaliota atlikti leidinio spausdinimo paslaugų pirkimą. Antros ir trečios paramos sutarčių sudarymo metu (2013-05-03 ir 2013-07-11) UAB „Druskininkų sveikatinimo ir poilsio centras AQUA“ valdybos nariai buvo Druskininkų savivaldybės administracijos skyrių ir tarnybų vedėjai bei Druskininkų savivaldybės mero patarėja. Šios valdybos pirmininkas – Druskininkų savivaldybės administracijos Investicijų ir turto valdymo skyriaus vedėjas Algirdas Svirskas. Pažymėtina, kad jis 2013-05-22 kreipėsi su skundu į žurnalistų etikos inspektorių, prašydamas išnagrinėti, ar savaitraščio „Druskonis“ veiksmai nepažeidė teisės aktų reikalavimų. Vėliau, gindamas Druskininkų savivaldybės administracijos dalykinę reputaciją, kitus skundus žurnalistų etikos inspektoriui teikė Administracijos direktorius. R. Šeštokienės ir Druskininkų savivaldybės administracijos sudaryta darbo sutartis 2013-05-06 (plačiau ši aplinkybė nagrinėta šio sprendimo 5 dalyje) papildyta nuostata, kad R. Šeštokienė pati pasirenka darbo laiką Druskininkų savivaldybės administracijoje. Šis pakeitimas patvirtintas R. Šeštokienės ir Administracijos direktoriaus.

Atsižvelgiant į visas tyrimo metu nustatytas aplinkybes, ypač į Druskininkų savivaldybės tarybos, Administracijos direktoriaus bei jo vadovaujamos Druskininkų savivaldybės administracijos atliktus veiksmus, priimtus sprendimus ir galėjamą padaryti lemiamą įtaką visiems su leidinio „Mano Druskininkai“ veikla susijusiems aspektams, taip pat įvertinus leidinyje paskelbtos informacijos turinį, darytina išvada, kad *de facto* leidinio „Mano Druskininkai“ leidėjais / viešosios informacijos rengėjais (skleidėjais) taip pat yra Druskininkų savivaldybės taryba, Administracijos direktorius ir Druskininkų savivaldybės administracija.

Druskininkų švietimo centro kaip vienintelio leidinio „Mano Druskininkai“ leidėjo / viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) egzistavimo galimybė kritiškai vertintina ir dėl jo statuso (centro pagrindinė paskirtis buvo ir yra suaugusiųjų mokykla), ir dėl pozicijos (esą, stokodamas kompetencijos ir siekdamas minimalios kainos, centras įgaliojo Druskininkų savivaldybės administraciją organizuoti ir atlikti viešuosius pirkimus). Kitoks nagrinėjamos situacijos vertinimas reikštų, kad minėta švietimo (mokymo) įstaiga savarankiškai leido leidinį, (1) kurio tiražas yra didesnis už kitų dviejų vietinių laikraščių bendrą tiražą, (2) kuriame skleidžiama plataus spektro ir mažai ką bendro su švietimu (mokymu) turinti informacija, (3) kurio skaitytojas nemokėtų nei už patį leidinį, nei už jo gavimą (pristatymą).

Dėl nustatytų aplinkybių darytina išvada, kad Druskininkų savivaldybės institucijos (Druskininkų savivaldybės taryba, Druskininkų savivaldybės administracijos direktorius) ir Druskininkų savivaldybės įstaigos (Druskininkų savivaldybės administracija ir Druskininkų švietimo centras), leisdamos vietinį periodinį laikraštį „Mano Druskininkai“, pažeidė Visuomenės informavimo įstatymo 22 straipsnio 6 dalį.

Atsižvelgiant į leidinio „Mano Druskininkai“ finansavimą, tiražo dydį, kainą (leidinys nemokamas), platinimą (platinamas nemokamai), reklamos kainų dydžius, jų lengvatas (100 proc.

lengvata taikoma Druskininkų savivaldybės biudžetinėms įstaigos ir fiziniams asmenims) ir į leidinyje spausdinamą informaciją, akivaizdu, kad jo leidyba yra priešinga sąžiningai konkurencijai visuomenės informavimo srityje ir visuomenės informavimo pliuralizmui. Žurnalistų etikos inspektorius sutinka su Žurnalistų ir leidėjų etikos komisijos pozicija, kad prenumerata ir reklama yra pagrindiniai nepriklausomos žiniasklaidos pajamų šaltiniai. Visuomenės informavimo įstatymo 29 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad valstybės ir savivaldybių institucijos kontroliuoja, kad būtų išsaugotas visuomenės informavimo pliuralizmas ir sąžininga konkurencija. Tačiau konkrečiu atveju Druskininkų savivaldybės institucijos ir įstaigos ne tik nekontroliavo visuomenės informavimo pliuralizmo ir sąžiningos konkurencijos išsaugojimo, bet ėmėsi šiems siekiams priešingų priemonių ir jų įgyvendinimo.

Kartu akcentuotina, jog *visi* viešosios informacijos rengėjai (nepriklausomai nuo jų statuso, informacijos pateikimo būdo, ar jie vykdo leidybos veiklą teisėtai, ar ne) turi nepažeisti visuomenės informavimo sritį reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytų reikalavimų, keliamų informacijos turiniui ir viešosios informacijos rengėjų elgesiui. Nagrinėjamu atveju buvo vykdyta akivaizdi kampanija, parengta pagal išankstinius nusistatymus ir tenkinant grupinius – politinius interesus. Tokiu būdu buvo pažeistas Visuomenės informavimo įstatymo 22 straipsnio 8 dalies 1 punktas. Kadangi už informacijos teisėtumą atsako viešosios informacijos skleidėjas, todėl atsakomybė už Visuomenės informavimo įstatymo 22 straipsnio 8 dalies 1 punkto pažeidimą konkrečiu atveju tenka ne tik Druskininkų švietimo centrui, bet ir kitiems leidinio „Mano Druskininkai“ leidėjams / viešosios informacijos rengėjams (skleidėjams).

7. Nustatyto pažeidimo pašalinimas

Nustatytas Visuomenės informavimo įstatymo 22 straipsnio 6 dalies pažeidimas turi būti nedelsiant pašalintas. Atsižvelgdamas į Visuomenės informavimo įstatymo 22 straipsnio 6 dalyje nustatytas galimybes savivaldybių institucijoms ir įstaigoms rengti ir skleisti informaciją žurnalistų etikos inspektorius, kaip pareigūnas, prižiūrintis Visuomenės informavimo įstatymo nuostatų įgyvendinimą (Visuomenės informavimo įstatymo 49 straipsnio 1 dalis), pažymi šiuos alternatyvius nustatyto pažeidimo pašalinimo būdus:

1) Druskininkų savivaldybės taryba, Administracijos direktorius ir Druskininkų savivaldybės administracija toliau leidžia leidinį „Mano Druskininkai“, tačiau jis tampa neperiodiniu *ir* jo turinys apsiriboja informacijos teikimu apie Druskininkų savivaldybės institucijų bei įstaigų veiklą;

2) Druskininkų švietimo centras toliau leidžia leidinį *ir* jo turinys apsiriboja informacijos, susijusios su švietimo (mokymo) funkcijos teikimu, skleidimu;

3) leidinio „Mano Druskininkai“ leidyba nutraukiama, o Druskininkų savivaldybių institucijos bei įstaigos informaciją apie savo veiklą skleidžia Druskininkų savivaldybės interneto svetainėje.

Pažymėtina, kad ne bet kokia veikla laikytina švietimu. Verslo subjektų reklamos, informacijos apie šventinius renginius, politikų sveikinimų, asmeninių skelbimų, televizijos programų, grupinius ir politinius interesus tenkinančios bei politinės reklamos požymius turinčios ir kitokios vietiniams laikraščiams būdingos informacijos skleidimas panaudojant visuomenės informavimo priemonę konkrečiu atveju nelaikytini formaliuoju ir neformaliuoju švietimu, savišvieta ar švietimo pagalba.

Kartu pažymėtina, kad žurnalistų etikos inspektorius sprendžia, ar jo sprendimas tinkamai įvykdytas ir vykdomas. Netinkamai įvykdytas ar nevykdomas žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimas nereiškia prievolės vykdyti žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimą baigties.

Atsižvelgdamas į nurodytus argumentus, vadovaudamasis Visuomenės informavimo įstatymo 49 straipsnio 1 dalimi ir 50 straipsnio 3 dalies 1 punktu, žurnalistų etikos inspektorius

nusprendė:

1. Pripažinti pareiškėjų Druskininkų krašto savaitraščio „Druskonis“ redaktoriaus E. Rutkausko ir savaitraščio „Druskininkų naujienos“ redaktoriaus R. Sadausko skundą dėl leidinio „Mano Druskininkai“ leidybos pagrįstu.

2. Įspėti viešosios informacijos rengėjus (skleidėjus) – Druskininkų švietimo centrą, Druskininkų savivaldybės tarybą, Druskininkų savivaldybės administracijos direktorių ir Druskininkų savivaldybės administraciją dėl Visuomenės informavimo įstatymo 22 straipsnio 6 dalies ir 8 dalies 1 punkto pažeidimo.

3. Reikalauti, kad viešosios informacijos rengėjai (skleidėjai) – Druskininkų švietimo centras, Druskininkų savivaldybės taryba, Druskininkų savivaldybės administracijos direktorius ir Druskininkų savivaldybės administracija pašalintų Visuomenės informavimo įstatymo 22 straipsnio 6 dalies pažeidimą.

4. Išsiųsti sprendimą Pareiškėjams ir viešosios informacijos rengėjams (skleidėjams).

Apie šio sprendimo (reikalavimo) vykdymą (įvykdymą) viešosios informacijos rengėjai (skleidėjai) turi informuoti žurnalistų etikos inspektorių per 30 dienų nuo jo gavimo dienos

Žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimas gali būti skundžiamas teismui per 30 dienų nuo jo paskelbimo (gavimo) dienos.

Žurnalistų etikos inspektore

Zita Zamžickienė